2. Napirend

ELŐTERJESZTÉS
Helyi Esélyegyenlőségi Program

Tisztelt képviselő-testület!

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. CXXV. törvény 31.§-a a települési önkormányzatok számára előírja a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok életkörülményeinek javítását szolgáló helyi esélyegyenlőségi program elkészítését.

Tolmács Község Önkormányzatának képviselő-testülete a 65/2013. (VII.05.) számú határozatával fogadta el az Önkormányzat jelenleg hatályos, 2013-2018. évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját.

Összhangban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.), a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, szükségessé vált a jelenlegi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata.
A felülvizsgálat során figyelembe kell venni, hogy a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelel-e a program, különös tekintettel arra, hogy 2013. július 1. napjától az Ebktv. 31. § (6) bekezdése alapján csak abban az esetben részesülhet Önkormányzatunk uniós, illetve állami támogatásban, ha a Helyi Esélyegyenlőségi Program megfelel a hatályos jogszabályoknak.

Kérem a mellékelt, felülvizsgált és átdolgozott (aktualizált) Helyi Esélyegyenlőségi Program-tervezet megtárgyalását és elfogadását.

Tolmács, 2018. november 10.

Tisztelettel:

Hajnis Ferenc
polgármester

……./2018. (XI…….) képviselő-testületi Határozati-javaslat

1. Tolmács Község Önkormányzatának képviselő-testülete hatályon kívül helyezi a 65/2013. (VII.05.) határozatával elfogadott Tolmács Község Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programot.

2. Tolmács Község Önkormányzatának képviselő-testülete az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel összhangban, Tolmács Község Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Tolmács Község Önkormányzatának képviselő-testülete az előterjesztettek szerint elfogadja Tolmács Község Önkormányzata 2019-2023. évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját.
Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programban leírt kötelezettségeinek eleget tesz, az Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami intézményfenntartóira.

Határidő: azonnal
Felelős: polgármester

Helyi
Esélyegyenlőségi
Program

Tolmács Község Önkormányzata

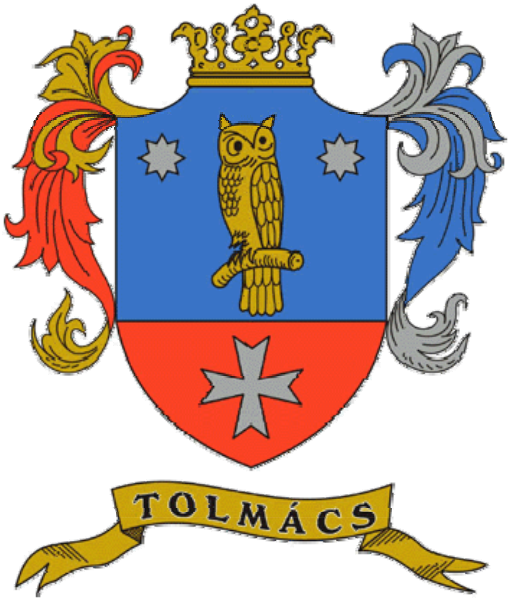

2018. november

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) ... 3
Bevezetés ... 3
A település bemutatása ... 3
Értékeink, küldetésünk ... 6
Célok ... 6
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE) ... 7
1. Jogszabályi háttér bemutatása ... 7
2. Stratégiai környezet bemutatása ... 8
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége ... 10
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység ... 24
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége ... 36
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége ... 41
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége ... 45
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása ... 49
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága ... 50
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) ... 51
1. A HEP IT részletei ... 51
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése ... 51
A beavatkozások megvalósítói ... 52
Jövőképünk ... 53
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) ... 54
3. Megvalósítás ... 58
A megvalósítás előkészítése ... 58
A megvalósítás folyamata ... 58
Monitoring és visszacsatolás ... 59
Nyilvánosság ... 59
Érvényesülés, módosítás ... 60
4. Elfogadás módja és dátuma ... 61

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Tolmács Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait[1], valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.
Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Tolmács nevét a honfoglalás után egy évszázaddal a Kárpát-medencébe települt egyik besenyő törzsről kapta. Az Árpád-korban a Szent János Lovagrendnek volt erődített rendháza a mai Kálváriadomb területén, erre vonatkozó oklevelet adat 1274-ből van. Ekkor még nem létezett mai helyén a falu, az csak a 14. században települt oda. A falu 1393-ban a Losonczy család birtokában volt. A Kálváriadombon lévő johannita templom falai 1845-ben dőltek össze. Helyette a Pyber féle 18. századi kastély átalakításával hozták létre 1851 és 1854 között a falu jelenlegi római katolikus templomát. A 18. században épült barokk stílusú volt Szentiványi kastély jelenleg elhanyagoltan árválkodik a falu közepén. A vasutat 1909-ben építették ki.
Tolmács Budapesttől 54 kilométerre északra a Jenői és a Tolmácsi-patak kelet-nyugati irányú völgyében fekszik, a 2-es útról Rétság előtt nyugat felé, vagy Rétságon belül szintén nyugat felé lekanyarodva érhető el. A vasúti kapcsolata (a Diósjenő-Romhány vasútvonal) 2007. március 4-étől megszűnt.
Tolmács településen található a megyei egyik legnagyobb vegyi üzeme, mely sok helyi lakosnak biztosít munkahelyet. A falu határában lévő rétsági Ipari Parknak is köszönhető, hogy a térségben a munkanélküliek aránya viszonylag nem túl magas. A főfoglalkozás mellett a növénytermesztés, ezen belül a burgonya és a bogyós növények termesztése jelentős, állattartással viszont már nagyon kevés család foglalkozik.
Az óvodát 2 csoporttal, maximum 40 fő gyermek létszámmal működtetjük. A Rétsági Általános Iskola Tolmácsi Telephelyén az 1-4. évfolyamos tolmácsi tanulók helyben tanulhatnak. A hivatali feladatokra három település – Borsosberény, Bánk, Tolmács – közös hivatalt hozott létre, melynek Borsosberény település a székhelye. A Tolmácsi Kirendeltségen a falu lakói a hét minden munkanapján intézhetik ügyeiket. A háziorvos a hét két napján, a gyermekorvos heti egy napon rendel a helyi orvosi rendelőben, más napokon a betegeknek az orvosi ellátás igénybevételéhez Rétság településre kell utazniuk.
Tolmács településnek fontos feladata a szennyvízhálózat kiépítése. A beruházás tervezési szakasza már megvalósult, a kivitelezésre - a megfelelő pályázati lehetőség hiányában - az anyagi forrás még nem áll rendelkezésre.

[1] Költségvetési koncepció, Bűnmegelőzési koncepció, Településrendezési terv

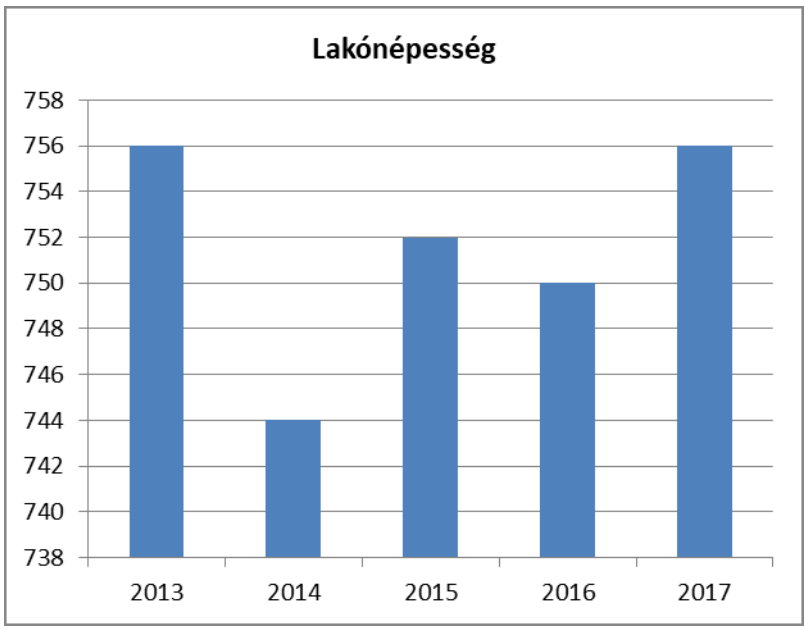
Lakónépesség
758
756
754
752
750
748
746
744
742
740
738
2013
2014
2015
2016
2017

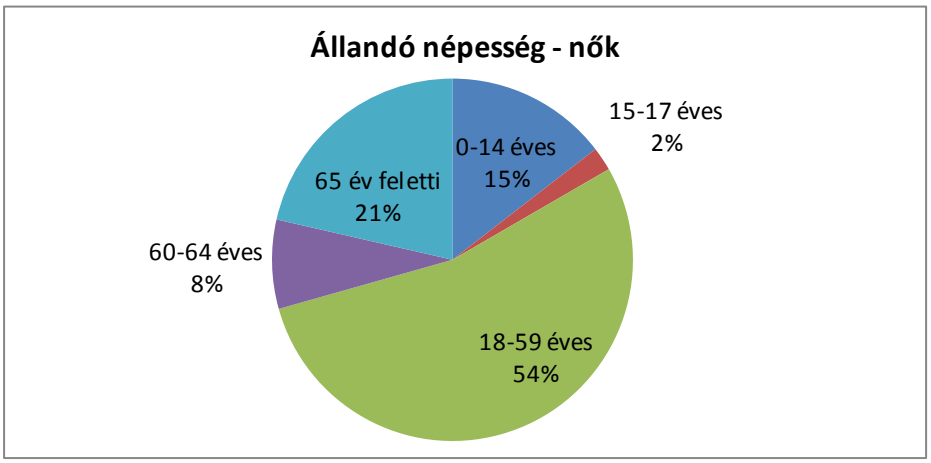
Állandó népesség - nők
15-17 éves
2%
0-14 éves
15%
65 év feletti
21%
60-64 éves
8%
18-59 éves
54%

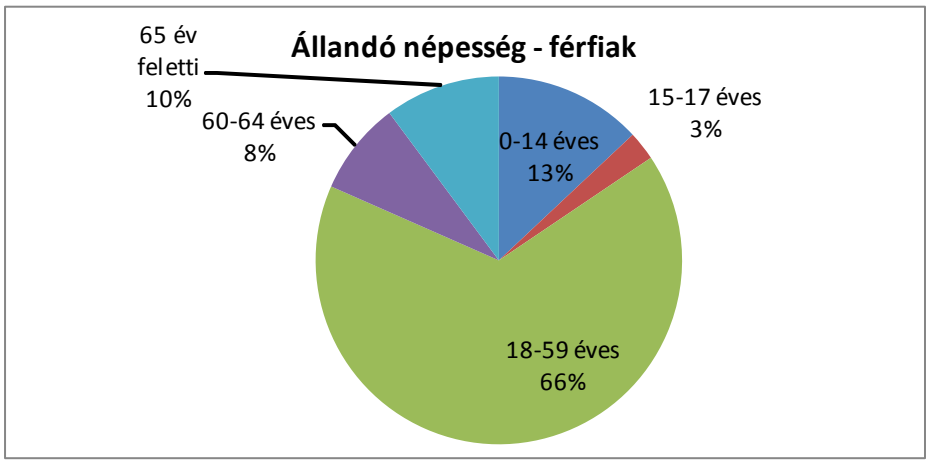
Állandó népesség - férfiak
65 év
feletti
10%
60-64 éves
8%
15-17 éves
3%
0-14 éves
13%
18-59 éves
66%

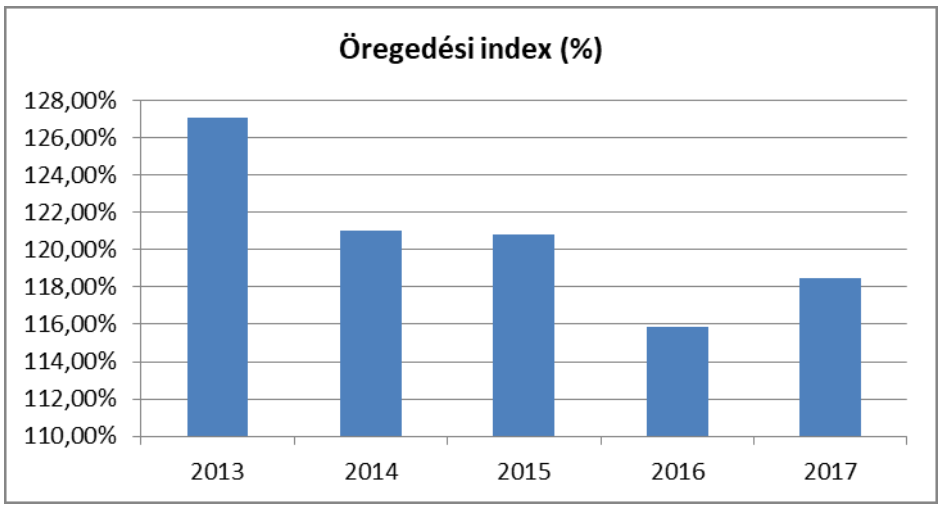

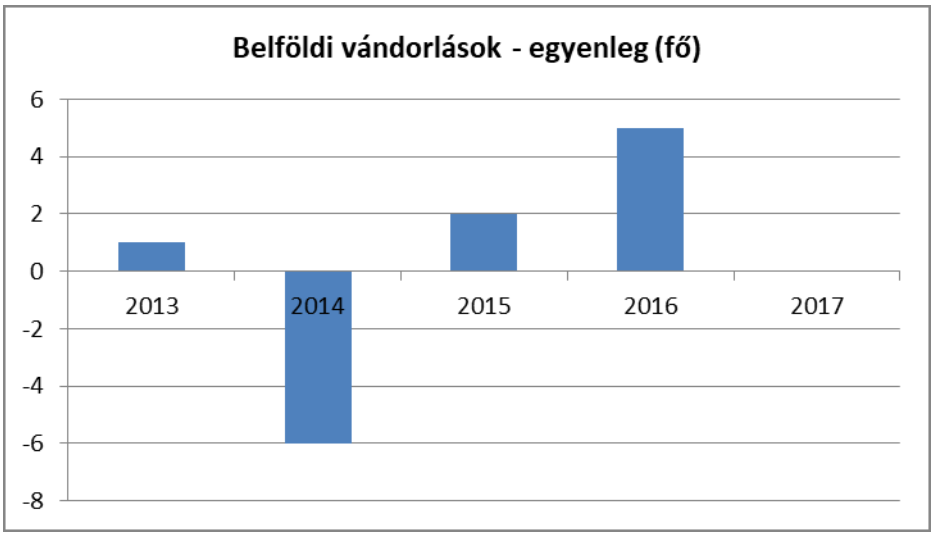

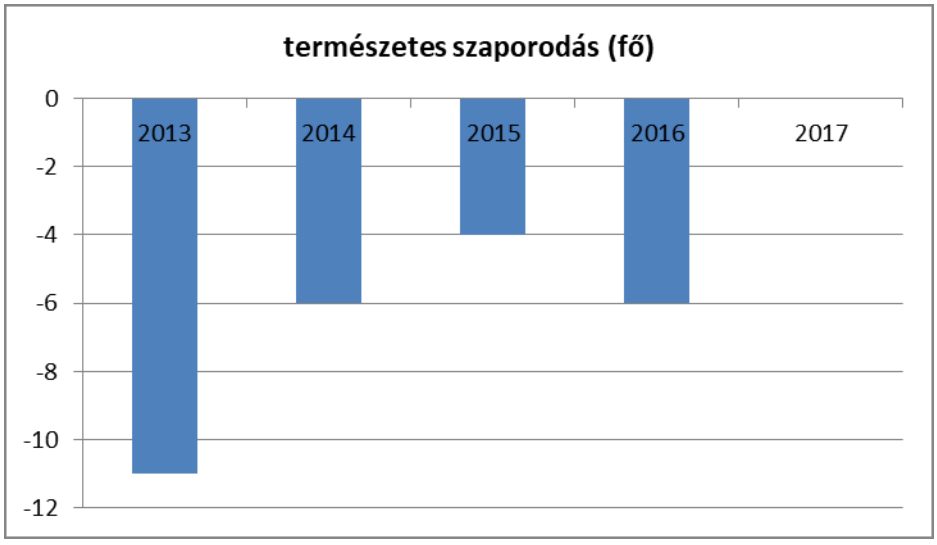

A népességi adatokból megállapítható, hogy Tolmács lakosság számának csökkenése megállt, sőt lassú növekedést mutat. Ez a növekedés elsősorban a belföldi bevándorlásnak köszönhető. A természetes szaporodás, azaz az elhalálozások és a születések számának egyenlege a 2013. évihez képest kedvezően alakult. Az állandó népesség megoszlását mutató diagram adataiból láthatjuk, hogy az idős, 65 év feletti női lakosok száma magas.

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség minden ember számára fontos érték. Megléte segíti, hogy mindenkinek esélye legyen jó minőségű szolgáltatásokra, az esélyegyenlőtlenséggel küzdő emberek előnyben részesítését az élet minden területén, függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossággal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete.

Tolmács Község Önkormányzata folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat a település működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban. Az esélyegyenlőség megvalósítását horizontális elvnek tekinti, amely áthatja valamennyi önkormányzati tevékenységet: a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását a helyi szintű közpolitika alakítása során.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben érvényesíti. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játsszanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is. Ennek eszközei szabályozás, támogatás és a jó gyakorlatok bevezetése, bemutatása.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Tolmács Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkrimináció- és szegregációmentesség. Az esélyegyenlőségi programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

Tolmács Község Önkormányzat alapvető célja, hogy olyan település legyen, ahol érvényesül az az elsődleges alapelv, mely szerint minden embert egyenlőnek kell tekinteni. Közvetlen vagy közvetett diszkrimináció vagy hátrányos megkülönböztetés senkit ne érjen sem faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerint.

Olyan intézkedések, eljárások megfogalmazása amelyek

- szolgálják egy összetartó, szolidáris társadalom erősítését a hátrányos megkülönböztetés megszüntetésével, az esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód biztosításával a hátrányos helyzetű csoportok számára,
- biztosítják a hátrányok hatásainak mérséklését, akár megelőzését a pénzbeli, természetbeni juttatásokhoz való hozzájutással, az önkormányzat intézményeiben a különböző

közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréssel, a foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, szociális, igazgatási és területfejlesztési célok összehangolásával,
- kiszűrik az esetleges szegregációs és szelekciós mechanizmusok lehetőségét,
- támogatják a társadalmi integrációt a meglévő és eredményes szolgáltatások megtartásával, vagy a felmerülő igények, szükségletek kielégítését segítő új támogató szolgáltatások bevezetésével.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.
E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.
További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.
További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.
Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,
- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról" szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai" fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)

- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz: EU 2020 stratégia, Nemzeti Reform Program, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, „Legyen jobb a gyerekeknek!" Nemzeti Stratégia, Roma Integráció Évtizede Program, Nemzeti Ifjúsági Stratégia.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

2009-ben a Képviselő-testület elfogadta az 5/2009. (III.19.) a szociális ellátásokról szóló önkormányzati rendeletét. A törvényi előírásokon túl, a rendelet célja, hogy településünkön olyan támogatási rendszer működjön, amely az állampolgárok számára a prevenció, a hátrányos helyzetből adódó hatások enyhítésére szolgálnak. A szociális ellátások, szolgáltatások középpontjában a család áll.

A szegénység elmélyülése miatt az ellátó rendszernek egyre több követelménynek kell megfelelnie a különböző élethelyzetekből, a lakhatásból, a betegségből, a fogyatékosságból eredő szükségletek, eltartottak gyermekek gondozásához kapcsolódó költségek emelkedése miatt, ezért a helyi szabályokat és ezek hatásait folyamatosan vizsgáljuk. A rendeletet az eredményesség és hatékonyság érdekében, a felmerülő igények alapján évente legalább egy alkalommal felülvizsgáljuk.
A Képviselő-testület az étkeztetési ellátás nyersanyagköltségeiről és térítési díjáról szóló 9/2014. (XI.28.) önkormányzati rendelete szabályozza az óvodai ellátottak, az iskolai tanulók és a szociális étkezők által fizetendő térítési díjakat.
2016-ban a Képviselő-testület elfogadta a helyi gyermekvédelmi ellátásokról szóló 7/2016. (VII.13.) önkormányzati rendeletét. A rendelet kimondja, hogy a gyermekek, illetve a fiatal felnőttek részére milyen pénzbeli és természetbeni ellátásokat biztosít az önkormányzat, és szabályozza azok folyósításának feltételeit.
A fiatalok letelepedési hajlandóságát szeretné növelni a Képviselő-testület azzal, hogy megalkotta a lakáshoz jutás anyagi támogatásáról szóló 14/2003. (XII.16.) rendeletét.
A Képviselő-testület a helyi építési szabályzatról és szabályozási tervről szóló 2/2003. (II.13.) önkormányzati rendeletét olyan szempontok szerint alkotta meg, hogy a falu fejlesztési lehetőségei mind a lakosok, mind a vállalkozások érdekeit szolgálják.
A Képviselő-testület a helyi szabályozási tevékenysége során az esélyegyenlőségi szempontokat is figyelembe veszi.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Az esélyegyenlőséget érintő helyi stratégiai tervek, koncepciók Tolmácson:

Költségvetési terv – az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény rendelkezései alapján a polgármester minden évben a képviselő-testület elé terjeszti a következő évre vonatkozó költségvetési tervet, melyet a testület rendelet formájában hagy jóvá. A költségvetés készítésekor önkormányzatunk kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a rászoruló célcsoportok támogatására pénzügyi forrást különítsen el. A képviselő-testület tartalékok képzésével a falu lakóinak érdekét szolgáló pályázatok önrészét kívánja biztosítani.

Köznevelés-fejlesztési terv –Az oktatásért felelős miniszter az Oktatási Hivatal előterjesztése alapján a kormányhivatalok közreműködésével és a helyi önkormányzatok véleményének kikérésével és közreműködésével készíti el megyei szintű bontásban az intézményhálózat-működtetési és köznevelési-fejlesztési tervet. A terv a településen működő köznevelési intézmények nevelőtestületei, alkalmazotti közösségei, a szülői és diákszervezetei véleményének figyelembevételével készül el.

Településrendezési terv Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 6. §-a alapján a települési önkormányzat a településrendezési feladatukat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészíttetésével és azok elfogadásával látják el. A Képviselő-testület a helyi építési szabályzatról és szabályozási tervről szóló 2/2003. (II.13.) önkormányzati rendeletét olyan szempontok szerint alkotta meg, hogy a falu fejlesztési lehetőségei mind a lakosok, mind a vállalkozások érdekeit szolgálják.

Bűnmegelőzési koncepció A képviselő-testület 2005. évben a 71/2005. (VI.06.) számú határozatával fogadta el a bűnmegelőzési koncepciót. A koncepció kiemelten foglalkozik a gyermek és ifjúságvédelemmel.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Önkormányzatunk társulás, illetve körzetesített formájában az alábbi feladatokat látja el:

- egészségügyi ellátás
- szociális és gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások
- önkormányzati hivatal működtetése
- hulladékgazdálkodás.

Az egészségügyi ellátást Rétság településsel körzetesített formában látjuk el. A házi orvos a hét két napján, a gyermekorvos heti egy napon rendel a helyi orvosi rendelőben, más napokon a betegeknek az orvosi ellátás igénybevételéhez Rétság településre kell utazniuk.
Településünkön a gyermekjóléti szolgálatot az önkormányzatok társulása alapján a nagyoroszi székhelyű Nyugat-Nógrád Család- és Gyermekjóléti Szolgálat látja el.
A hivatali feladatokra három település – Borsosberény, Bánk, Tolmács – közös hivatalt hozott létre, melynek Borsosberény település lett a székhelye. A Tolmácsi Kirendeltségen a falu lakói a hét minden munkanapján intézhetik ügyeiket.
A hulladékgazdálkodási feladatainknak a gödöllői székhelyű Észak-Kelet Pest és Nógrád Megyei Regionális Hulladékgazdálkodási és Környezetvédelmi Önkormányzati Társulás tagjaként teszünk eleget.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk a különböző beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait. A hiányzó adatoknál a 2001. és 2011. évi népszámlálás adataiból indultunk ki.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira -, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él).

Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.

A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.

Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A cigányok/romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik. Településünkön a 2011. évi népszámlálás során a válaszadók közül senki sem vallotta magát románnak.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.
Településünkön az aktív korúak ellátására jogosultak többsége egyedülálló, akik évek óta havi 22.800 Ft támogatásban részesülnek, melyből nem tudják fedezni kiadásaikat. Sok a minimálbéren foglalkoztatott munkavállaló, illetve alkalmi munkavégzésből élő.

A 2011. évi népszámlálás során a lakosság lakáskörülményeinek kérdését is vizsgálták. A válaszok alapján került kimutatásra, hogy Tolmácson a lakásállomány 80%-a komfortos, 8%-a félkomfortos és 12%-a komfort nélküli, vagy egyéb szükség lakás.

A vagyoni helyzetet a gépjármű állománnyal is lehet mérni. 2018. évben minden második tolmácsi lakosra jut egy gépjármű. Viszont a nyilvántartott 375 db gépjármű 82%-ának életkora eléri vagy meghaladja a 10 évet.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mötv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Nő	Férfi	Összesen	Nő		Férfi		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	259	273	532	21	8,2%	17	6,2%	38	7,2%
2014	249	265	514	16	6,4%	10	3,8%	26	5,1%
2015	243	266	509	20	8,2%	15	5,6%	35	6,9%
2016	242	271	513	10	4,1%	11	4,1%	21	4,1%
2017	248	283	531	9	3,6%	10	3,5%	19	3,6%

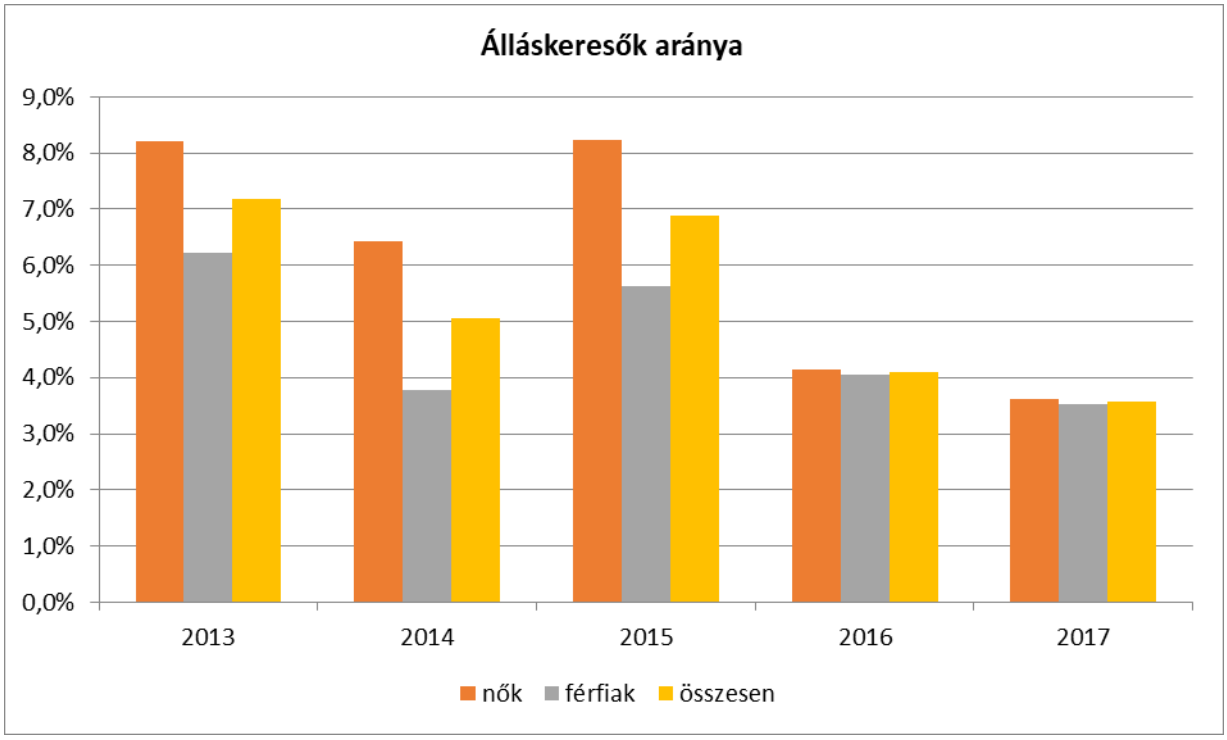

A táblázat és diagram adatai alapján megállapíthatjuk, hogy 2015. év óta csökkent az álláskereső száma, mely elsősorban a női álláskeresők számának csökkenéséből adódott.

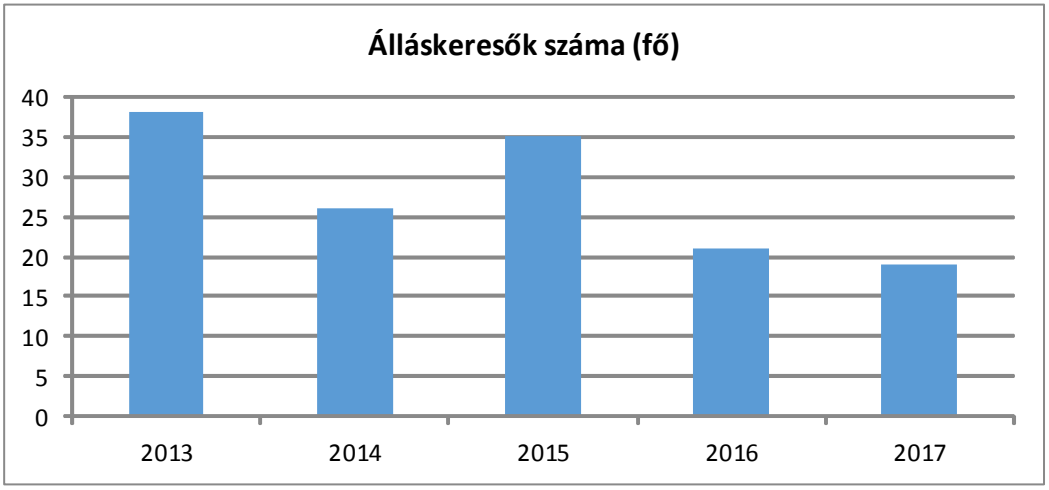

Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2013	2014	2015	2016	2017
		38	26	35	21	19
20 év alatti	Fő	1	2	1	1	1
	%	2,0%	7,7%	2,9%	4,8%	5,3%
20-24 év	Fő	5	4	6	3	3
	%	13,2%	15,4%	17,1%	14,3%	15,8%
25-29 év	Fő	5	3	4	1	2
	%	13,2%	11,5%	11,4%	4,8%	10,5%
30-34 év	Fő	2	1	4	2	2
	%	5,3%	3,8%	11,4%	9,5%	10,5%
35-39 év	Fő	3	1	3	2	2
	%	7,9%	3,8%	8,6%	9,5%	10,5%
40-44 év	Fő	3	3	4	2	3
	%	7,9%	11,5%	11,4%	9,5%	15,8%
45-49 év	Fő	6	2	2	1	1
	%	15,8%	7,7%	5,7%	4,8%	5,3%
50-54 év	Fő	3	2	3	1	1
	%	7,9%	7,7%	8,6%	4,8%	5,3%
55-59 év	Fő	7	4	5	3	1
	%	18,4%	15,4%	14,3%	14,3%	5,3%
59 év feletti	Fő	3	4	3	5	3
	%	7,9%	15,4%	8,6%	23,8%	15,8%

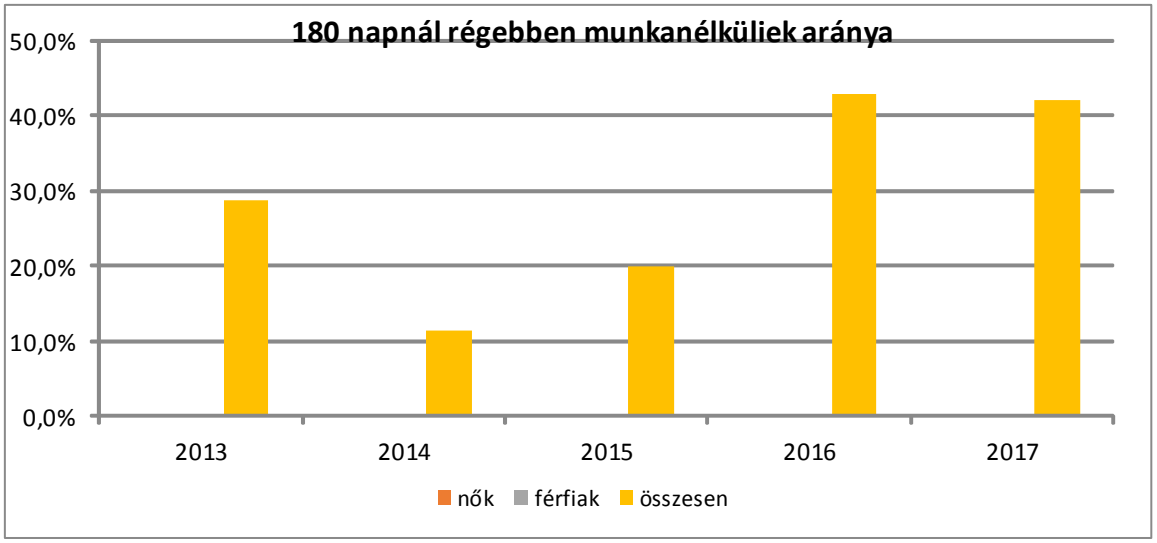

A regisztrált munkanélküliek számának csökkenésével ellentétben a tartós munkanélküliek aránya továbbra is magas, sőt 2016-2017 években kiemelkedően magas, 40% feletti.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

Év	Legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégzett 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában		Iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában	
	Nő	Férfi	Nő	Férfi
	%	%	%	%
2001	83,3%	89,7%	16,7%	10,3%
2011	96,2%	97,1%	3,8%	2,9%

A 2001. és 2011. évi népszámlálási adatok összehasonlításából megállapítható, hogy 10 év alatt jelentősen javult a lakosság iskolázottsága. Az alacsony iskolai végzettségűek száma a nők körében magasabb. Ez részben azzal magyarázható, hogy több a nő az idősebb korosztályban.

Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		Általános iskolai végzettség		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	38	1	2,0%	15	40,1%	22	57,9%
2014	26	1	1,9%	11	42,9%	15	55,2%
2015	35	0	0,7%	12	34,0%	23	65,2%
2016	21	0	1,2%	7	32,1%	14	66,7%
2017	19	0	1,3%	6	31,6%	13	67,1%

A táblázatból kitűnik, hogy a nyilvántartott álláskeresők több mint 30%-a csak 8. általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Ugyanakkor a legmagasabb arányban a képzettebb réteg álláskereső.

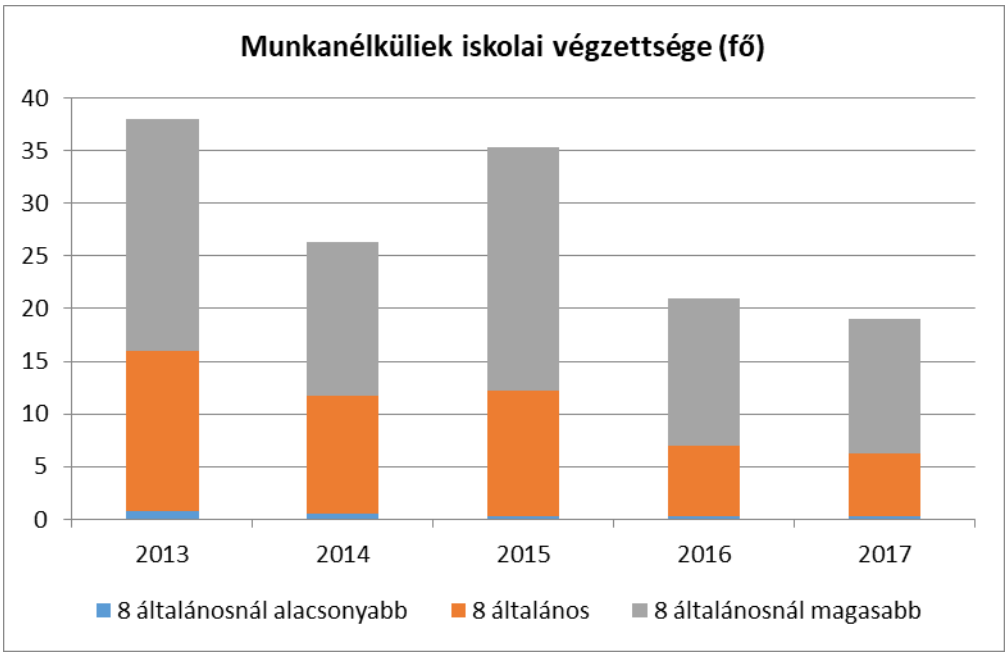

c) közfoglalkoztatás

év	**Közfoglalkoztatásban résztvevők száma**	**Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest**
2013	29	5%
2014	30	6%
2015	14	3%
2016	11	2%
2017	10	2%

A közfoglalkoztatásban résztvevők száma 2013-2014. években volt a legmagasabb, 2015. évtől viszont csökkenő tendenciát mutat. A felajánlott közmunkát általában a tartós munkanélküliek vállalják el, elsősorban azért, mert jogszabály írja elő, hogy a foglalkoztatást helyettesítő támogatás éves felülvizsgálatakor 30 nap munkaviszonyt (vagy egyéb munkát) kell igazolni a támogatás további folyósításához.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

év	**regisztrált vállalkozások száma a településen (db)**	**befizetett iparűzési adó (eFt)**
2013	*71*	*12.503*
2014	*71*	*18.990*
2015	*76*	*16.806*
2016	*83*	*28.874*
2017	*85*	*22.941*

A táblázatból kitűnik, hogy a településen nyilvántartott vállalkozások száma nő. Az iparűzési adóbevétel 2016. évben kiemelkedően magas volt.

A közelben lévő rétsági ipari park is sok tolmácsi lakosnak biztosít munkahelyet, de a Vácra ingázók száma is jelentős köszönhetően annak, hogy van olyan munkahely, amelyik külön munkásbuszokkal szállítja a dolgozóit.

	elérhetőség átlagos ideje autóval	**autóbusz járatpárok száma munka-napokon**	**átlagos utazási idő autóbusszal**
Legközelebbi centrum	*5 perc*	*8*	*10 perc*
Megye-székhely	*75 perc*	*0*	*120 perc*
Főváros	*60 perc*	*0*	*90 perc*

Tolmácshoz legközelebb Rétság városa van. A két település közötti közlekedés viszonylag jónak mondható. Viszont Salgótarján, mint megyeszékhely távolabb található, mint a fővárosunk. Csak rétsági átszállással lehet eljutni mindkét városba.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

Településünkön helyben képzések, továbbképzések, foglalkoztatási programok nincsenek.
A Rétsági Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályának közvetítése által az elmúlt években - pontos számadataink nincsenek, de - több regisztrált munkanélküli is munkaerő-piaci képzési programban vett részt. A képzések nagyobb része Rétságon történt, de előfordult az is, hogy a résztvevőknek távolabb lévő nagyobb városokba (pl: Vác, Balassagyarmat) kell utazniuk.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

A Felnőttképzési Központok által indított képzési programokat általában a regisztrált munkanélküliek tandíj kedvezménnyel és részletfizetési kedvezménnyel vehetik igénybe.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Az önkormányzat csak egy saját fenntartású intézménnyel rendelkezik, az óvodával. A közfoglalkoztatott dolgozók az óvoda környezetének tisztántartásában vesznek részt.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia adatai szerint országos problémaként a foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.
Ezeket a problémákat országos szinten az elmúlt években jogszabályokkal orvosolták, mint például a pályakezdők vagy az 55 év feletti munkavállalók után igénybe vehető járulék kedvezmények nyújtásával.

Komoly probléma, hogy a 16 év feletti lakosság jelentős része még mindig digitálisan írástudatlan. Különösen nagy a lemaradás – az idősek mellett – a munkanélküliek, a hátrányos helyzetűek, a

kistelepüléseken élők és alacsony végzettségűek körében, akiket szinte csak a felnőttképzés keretében lehet megszólítani. A Kormány felismerte, hogy a digitalizáció a versenyképesség, a fejlődés és a jólét legfőbb hajtóereje, ezért 2016. évben elfogadta a Digitális Oktatási Stratégiát, mely a digitális írástudatlanságot igyekszik csökkenteni.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Álláskeresési járadék illeti meg azt az álláskeresőt, aki az álláskeresővé válását megelőző három éven belül legalább 360 nap jogosultsági idővel rendelkezik, és munkát akar vállalni, de önálló álláskeresése nem vezetett eredményre, és számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani. Az álláskeresési járadék maximum 90 napig folyósítható.

Nyugdíj előtti álláskeresési segély állapítható meg annak az álláskeresőnek, aki a kérelem benyújtásának időpontjában a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez legfeljebb öt év hiányzik, és legalább 45 napon át álláskeresési járadékban részesült, és a további előírt egyéb feltételek mindegyike teljesül.

A nyugdíj előtti álláskeresési segély mértéke a kérelem benyújtásának időpontjában hatályos kötelező legkisebb munkabér 40 százaléka, 2018-ban bruttó 55.200 Ft. A segély addig folyósítható, amíg a jogosult öregségi nyugdíjra, megváltozott munkaképességű személyek ellátására nem szerez jogosultságot.

Év	**Nyilvántartott álláskeresők száma**	**Álláskeresési járadékra jogosultak**	
	Fő	**Fő**	**%**
2013	38,00	3,75	9,9%
2014	27,50	3,50	12,7%
2015	35,25	4,75	13,5%
2016	21,75	3,50	16,1%
2017	19,50	1,75	9,0%

A nyilvántartott álláskeresők száma az elmúlt években kedvezően alakult, 2013. évtől 2017. évre a felére csökkent.

Év	**15-64 év közötti állandó népesség száma**	**Álláskeresési segélyben részesülők (fő)**	**Álláskeresési segélyben részesülők %**
2013	532	3	0,5%
2014	514	4	0,7%
2015	509	4	0,7%
2016	513	4	0,7%
2017	531	3	0,6%

A táblázatból kitűnik, hogy a segélyezettek száma 2013-2017. években minimálisan 3-4 fő. Az alacsony létszám elsősorban az álláskeresési segély folyósításának rövid időtartalmával magyarázható.

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás.
Az aktív korúak ellátása két jogcímen vehető igénybe. Egészségkárosodott személy és 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevelő olyan szülő részére, aki a gyermek napközbeni elhelyezését nem tudja másképp biztosítani, - az aktív korúak ellátásán belül egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

állapítható meg, illetve álláskereső kérelmezők esetén az aktív korúak ellátásán belül foglalkoztatást helyettesítő támogatás állapítható meg.
Az igénybevétel egyik feltétele, hogy a kérelmező családjában az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének (2018-ban 28.500 Ft) 90%-át (25.650 Ft) és vagyona nincs.
A foglalkoztatást helyettesítő támogatás havi összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80%-a (22.800 Ft).
Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás havi összege a családi jövedelemhatár összegének és a jogosult családja havi összjövedelmének különbözete, legmagasabb összege 2018-ban 48.795 Ft.
Az egyedülálló egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult esetén a támogatás összege: 27.075 Ft.

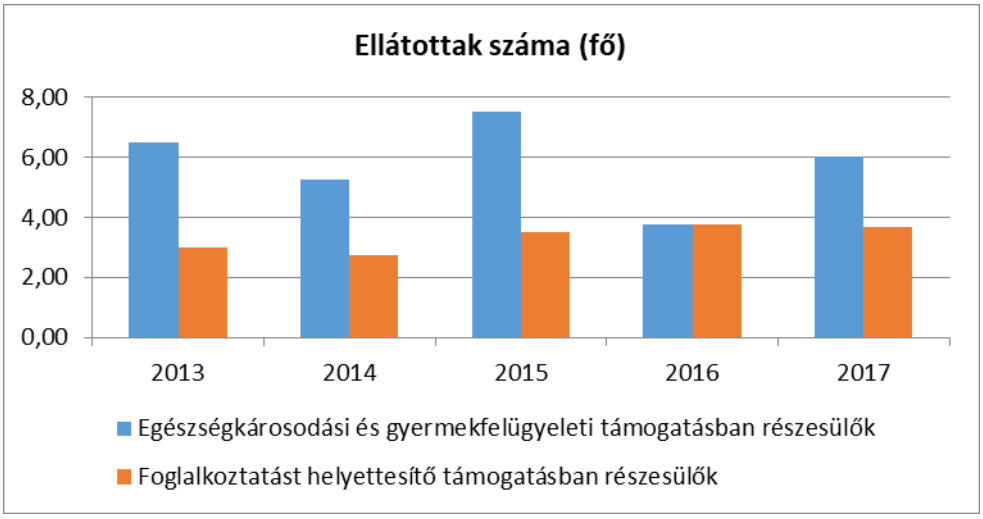

A diagramból láthatjuk, hogy a egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosultak száma magasabb a foglalkoztatást helyettesítő támogatottak számánál.

A szociális ellátásokról szóló az 5/2009. (III.19.) önkormányzati rendelet alapján rendkívüli települési támogatás nyújtható eseti jelleggel a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személy és családja részére, elsősorban az Szoc. tv. 45.§ (4) bekezdésében foglalt esetekben, valamint téli tüzelő vásárlásához, gyógyszerek beszerzéséhez, kórházi ápoláshoz, káresemény bekövetkezéséhez kapcsolódó kiadásokhoz, baleseti sérülésből fakadó kiadásokhoz, bűncselekmény sértettje részére.
A rendkívüli települési támogatás pénzbeli támogatásként vagy természetbeni ellátás formájában is nyújtható. Természetbeni ellátás különösen az Erzsébet-utalvány, az élelmiszer, a tüzelősegély, a tankönyv és tanszervásárlás támogatása, a tandíj, a közüzemi díjak, illetve a gyermekintézmények térítési díjának kifizetéséhez nyújtott támogatás.
A rendkívüli települési támogatás összege alkalmanként minimum 1.000 Ft.
Magas gyógyszerköltségekre való tekintettel, vagy gyógyszer beszerzéséhez igényelt rendkívüli települési támogatás abban az esetben nyújtható, ha a kérelmező által igazolt gyógyszer, vagy gyógyászati segédeszköz havi kiadási költsége eléri a családi jövedelem 50%-át, melynek igazolásához a kérelem mellékleteként be kell nyújtani a kérelmező és a családja jövedelmi helyzetére vonatkozó igazolásokat és az eseti vagy havi gyógyszer vagy gyógyászati segédeszköz költségéről szóló igazolást.

Rendkívüli települési támogatás polgármesteri vagy képviselői javaslatra, valamint a gyermekek érdekeire való tekintettel a nevelési-oktatási intézmény, gyámhatóság, családsegítő javaslatára hivatalból is megállapítható.

A halálesethez, eltemettetéshez igényelt rendkívüli települési támogatás iránti kérelmet a halál esetet követő 60 napon belül lehet előterjeszteni. Az eltemettetés költségeihez való hozzájárulásként megállapított rendkívüli települési támogatás összege nem lehet kevesebb 15.000 Ft-nál.

A települési támogatást kérő személyek leggyakrabban alacsony jövedelem, betegség, kórházi ápolás, hozzátartozó halála miatt, közüzemi díj tartozás, téli tüzelő beszerzésére hivatkozva nyújtották be kérelmüket.

2017. évben 47 fő részesült települési támogatásban, összesen 1.144 ezer Ft összegben, és 11 kérelem került elutasításra. 12 fő több alkalommal is kapott rendkívüli települési támogatást. Ebből 1 támogatott hat alkalommal, 1 fő négy alkalommal, 3 támogatott három alkalommal, 7 fő pedig két alkalommal részesült támogatásban.
A támogatások nagyrészt kérelemre kerültek megállapítása, 21 esetben polgármesteri, alpolgármesteri, illetve képviselői javaslatra.
A legalacsonyabb segély 5.000 Ft, a legmagasabb segély 64.000 Ft összegű volt.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

év	összes lakásállomány (db)
2013	320
2014	320
2015	321
2016	322
2017	322

A táblázatból megállapítható, hogy a lakásállomány-gyarapodás minimális, a településen a beépítetlen építési telkek száma elenyésző.

a) bérlakás-állomány

A lakásállomány 99%-a magánszemélyek tulajdonában van, bérlakás állomány nincs településünkön.

b) szociális lakhatás

Önkormányzatunk saját lakás-állománnyal nem rendelkezik, a szociális lakhatás nem biztosított.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Településünkön nem lakáscélú ingatlanok nem szolgálnak lakhatási célokat.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

Községünkben hajléktalanság nincs, veszélyeztetett lakhatási helyzet is ritkán fordul elő, legutóbb egy idős, beteg férfi lakhatását sikerült a családsegítő gondozó közreműködésével megoldani.

e) lakhatást segítő támogatások

A fiatalok letelepedési hajlandóságát szeretné növelni a Képviselő-testület azzal, hogy megalkotta a lakáshoz jutás anyagi támogatásáról szóló 14/2003. (XII.16.) számú rendeletét. A rendelet kamatmentes kölcsön formájában nyújt segítséget a fiatalok lakásépítéséhez vagy lakásvásárlásához. A kölcsön lakásbővítéshez is igényelhető. A támogatási kérelem 2014. év óta nem érkezett hivatalunkhoz.

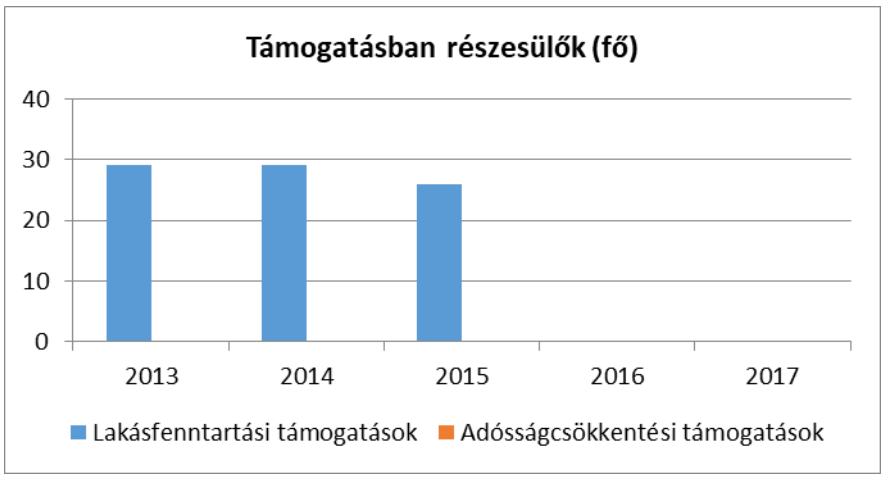

A lakásfenntartási támogatás 2016. évtől megszűnt, 2017. évtől a lakásfenntartási kiadások támogatására a lakosoknak települési támogatási kérelem benyújtására van lehetőség.

f) eladósodottság

A devizahitelesek többsége az utóbbi években kilátástalan helyzetbe került, jövedelmükből képtelenek fizetni a megemelkedett törlesztő részleteket. Ennek következtében már településünkön is találkozhatunk évi 2-3 ingatlan árverési hirdetménnyel.
A jövedelmi és vagyoni helyzet egyik mércéje a lakosság adósságállománya is. A közműhátralékosok számáról nincs adatunk, de a helyi adók vonatkozásában igen. Településünkön a magánszemélyek kommunális adója került bevezetésre, melynek évek óta igen kedvező a mértéke: 5.000 Ft/év, egyedül élő adózónak évi 4.000 Ft. 2017 évben a kivetett adó 97 %-a került befizetésre. A gépjárműadónál ez az arány már csak 87 %-os. Az adóalanyok számának viszonylatában kimutatva 343 fő kommunális adóalanyból 40 fő, illetve 249 fő gépjárműadó alanyból 46 fő rendelkezik adóhátralékkal.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Tolmács településen mindösszesen 4 db ingatlan található külterületen, melyek a belterületi ingatlanoktól 100-150 méter körüli távolságra vannak. Az ingatlanokból 1 jelenleg használaton kívüli, lakatlan, de a használatban lévő ingatlanokban is csak 1-1 fő bejelentett külterületi lakos él.

A legközelebbi szomszédos település Rétság város. A 3 km-re lévő település akár gyalog vagy kerékpárral is megközelíthető. A buszközlekedés viszonylag jónak mondható, de a közlekedés költségei az elmúlt évben nagymértékben növekedtek. Az 5 km-es busz menetjegy megszűnt, már csak a 10 km-re szóló jeggyel lehet utazni. A vonat közlekedés 2007. évben szűnt meg.

Tolmács település kiépített áram- és víz- és gázvezeték hálózattal rendelkezik, de a szennyvízhálózat kiépítése még fontos hátralévő megoldandó feladat.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

a) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)

Telepek, szegregátumok nem tartoznak településünkhöz.

b) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)

Telepen vagy szegregátumban élő lakost nem tartunk nyilván.

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

Szegregációval veszélyeztetett területek nincsenek településünkön.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A házi orvosi és a gyermekorvosi feladatok körzetesített formában rétsági székhellyel működő 1-1 orvos látja el. A településen van helyben a betegek ellátására alkalmas akadálymentesített orvosi rendelő. A házi orvos a hét két napján, a gyermekorvos heti egy napon rendel itt, más napokon a betegeknek az orvosi ellátás igénybevételéhez Rétság településre kell utazniuk.
Járóbeteg szakellátásra szintén Rétság városban van csak lehetőség. Fogorvos és gyógyszertár is csak a szomszédos Rétság városban található.

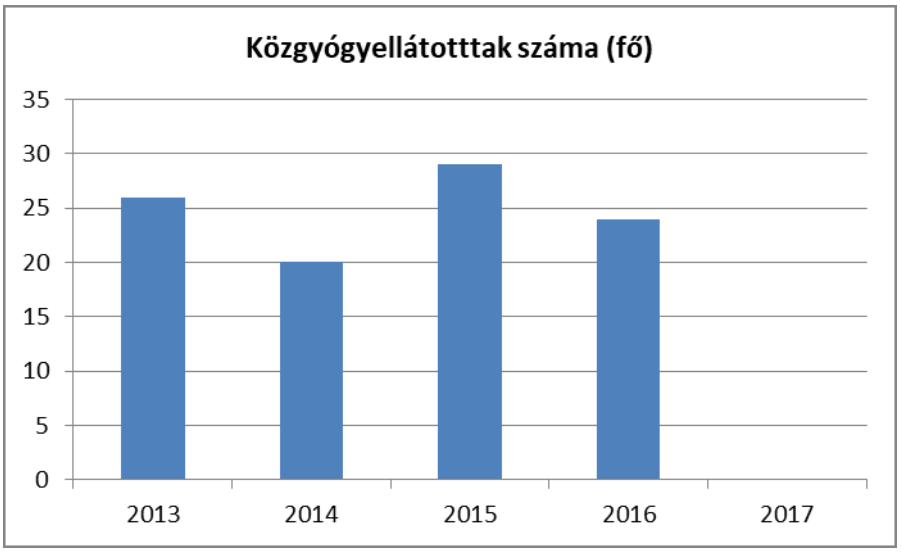

A grafikonokból megállapítható, hogy településünkön a közgyógyellátottak száma ingadozó, 2015. évben volt a legmagasabb.

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

Prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés Rétság város Járóbeteg Szakellátó Központjában van lehetőség.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáféréshez is elsősorban Rétság város Járóbeteg Szakellátó Központjában van lehetőség. Fekvő beteg esetén orvosi javaslatra házi ellátásra is lehetőség van.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Tolmács Község Képviselő-testületének rendeletünk alapján szociális étkezésben részesülnek azok a rászorulók, akik önmaguk, illetve önmaguknak és eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel legalább napi egyszeri meleg étkezésről nem képesek gondoskodni.

A rendelet szerint szociálisan rászorult a 65. életévét betöltött személy, a rokkantsági nyugdíjas, a baleseti rokkantsági nyugdíjas, a hajléktalan, vagy azon személy, aki egészségi állapota, fogyatékossága, pszichiátriai betegsége vagy szenvedélybetegsége miatt a napi legalább egyszeri meleg étkezést önmaga, illetve eltartottjai részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem tudja biztosítani, és ezt háziorvos vagy szakorvos által kiállított igazolással bizonyítja.

év	**szociális étkeztetést átlagosan igénybevevők száma (fő)**
2013	18
2014	18
2015	18
2016	17
2017	13

A szociális étkeztetést igénylők száma az utóbbi években csökkent, 2017. évben átlagosan 13 fő vette igénybe a szolgáltatást.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Településünkön 2000. évben került átadásra az új Faluház, melyhez tartozik egy sportcsarnok is. A falu lakói számos sportolási lehetőség közül választhatnak. Képviselő-testületi döntés alapján mindezt ingyen, bérleti díj fizetése nélkül tehetik meg. A falu központjában található futballpálya és strandröplabdapálya is bárki számára használható.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociális alapszolgáltatások közé tartozik a házi segítségnyújtás. A Szoc. tv. rendelkezése értelmében a települési önkormányzat a gondozási szükséglettel rendelkező, házi segítségnyújtást igénylő személyek ellátásáról köteles gondoskodni, vagyis az önkormányzat kötelező feladatellátásának keretében a gondozási szükséglettel rendelkező személyeket köteles ellátásban részesíteni.
A házi segítségnyújtás olyan szolgáltatás, amely az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartását - szükségleteinek megfelelően - lakásán, lakókörnyezetében biztosítja.
A házi segítségnyújtás hozzájárul ahhoz, hogy az ellátást igénybe vevő fizikai, mentális, szociális szükséglete saját környezetében, életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően,
meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosított legyen.

A házi segítségnyújtás keretében szociális segítést vagy személyi gondozást kell nyújtani.

Szociális segítés keretében biztosítani kell
- *a)* a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést,
- *b)* a háztartási tevékenységben való közreműködést,
- *c)* a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást,
- *d)* szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítését.

Személyi gondozás keretében biztosítani kell
- *a)* az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását,

b) a gondozási és ápolási feladatok elvégzését,
c) a szociális segítés körébe tartozó feladatokat.

A házi segítségnyújtás igénybevételét megelőzően vizsgálni kell a gondozási szükségletet. A gondozási szükséglet vizsgálata keretében meg kell állapítani azt, hogy az ellátást igénylő esetében szociális segítés vagy személyi gondozás indokolt, valamint a napi gondozási szükséglet mértékét.

2014. évtől a házi segítségnyújtással kapcsolatos feladatokat önkormányzatunk látja el. 2018. januárjában az 1 fő 8 órás szakképzett szociális gondozó nyugdíjba ment, ezt követően 1 fő szakképzés nélküli dolgozó alkalmazásával kerül ellátásra a feladat, a gondozottak számának csökkenése miatt 6 órás részmunkaidőben történő foglalkoztatással.

év	**házi segítségnyújtást átlagosan igénybevevők száma (fő)**
2014	4
2015	7
2016	7
2017	3

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

A pénzbeli ellátások és a közszolgáltatások szervezése során pozitív diszkriminációval segítjük a célcsoporthoz tartozókat. Ez részben szabályozási eszközökkel, részben eljárások bevezetésével történik.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

A település Közösségi Háza az IKSZT (jelentése: Integrált Közösségi Szolgáltató Tér) program megpályázásával valósult meg. Ennek a programnak a célja az volt, hogy többnyire kihasználatlan épületeket felújítsanak és műszakilag korszerűsítsék őket ez által a vidéki lakosság számára is elérhetővé téve többek közt az internetezést, és a hatékonyabb információáramlást.

Tolmács község központjában, a főtéren üresen álló, korábban Polgármesteri Hivatalként üzemelő épület lett teljesen átalakítva és bebútorozva. Azért is volt szükségünk ezen pályázat megnyerésére, mert most már hét éve, hogy közösségi házunk szolgálja a közösség építés/ fejlesztés céljait, helyet ad kulturális programjainknak, modern eszközöket ad az információk juttatásához stb.

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

A településen számottevő etnikai kisebbség nincs, a közösségi együttélés jó, konfliktusok nincsenek.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

Helyi közösség adományozással és önkéntes munkával is segíti a település rászorulóit. Fő szervezői a Katolikus Egyház és az Önkormányzat. Az Egyház Caritas Szervezete minden évben élelmiszergyűjtést szervez a rászoruló családoknak. A falu köztisztasági napján a település lakói szemetet gyűjtenek, virágot ültetnek, így szépítik meg környezetüket.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Tolmács településen kisebbségi önkormányzat nincs.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
A regisztrált munkanélküliek körében magas a tartós munkanélküliek száma.	Kapcsolattartás a munkaügyi kirendeltséggel, álláshirdetések elhelyezése a honlapon és hirdetőtáblán, tájékoztatás felnőttképzési lehetőségekről.
A nyilvántartott álláskeresők több mint 30%-a csak 8. általános iskolai végzettséggel rendelkezik.	1.Tájékoztatás (honlap, hirdetőtábla) a felnőttoktatási lehetőségekről, közmunkaprogramról. 2.Közmunkaprogram folytatása, bevonásuk a közmunkaprogramba.
A szociális ellátásokat igénylők száma folyamatosan csökken.	Tájékoztatás az igénybevehető támogatásokról és az igénybevétel feltételeiről.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032" Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

év	Lakosság száma	0-18 év közötti korosztály száma	0-18 év közötti korosztály aránya (%)
2013	750	112	15%
2014	735	120	16%
2015	732	120	16%
2016	731	123	17%
2017	756	133	18%

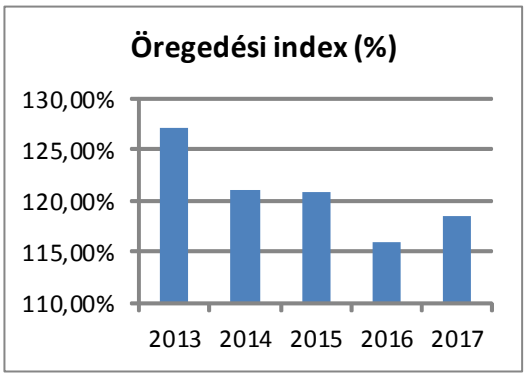

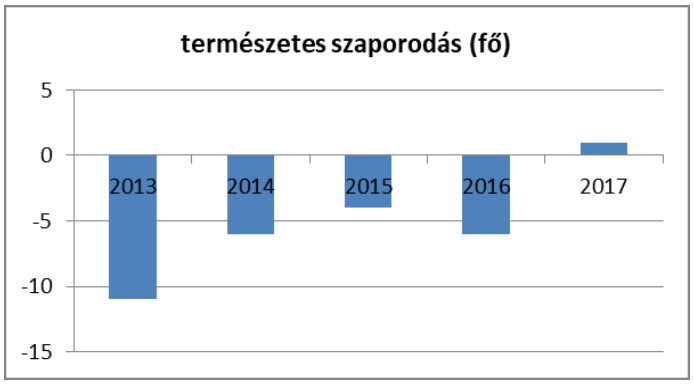

A táblázatból és a grafikonokból megállapíthatjuk, hogy a 18 alattiak száma a lakosok számához képest csak csekély mértékben növekszik. Az öregedési indexünk javuló tendenciát mutat, de az idősek száma még mindig jóval meghaladja a fiatalok számát. A természetes szaporodás is kedvezően alakul, 2017. évben a születések száma már meghaladta a halálozások számát.

év	0-3 év közötti gyermekek száma a településen	működő bölcsődék száma
2013	29	0
2014	31	0
2015	30	0
2016	22	0
2017	31	0

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db
Az óvoda telephelyeinek száma	1
Hány településről járnak be a gyermekek	0
Óvodai férőhelyek száma	40
Óvodai csoportok száma	2
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	7.00-16.30
A nyári óvoda-bezárás időtartama:	1 hónap

év	3-6 éves korú gyermekek száma	óvodai gyermekcsoportok száma	óvodai férőhelyek száma	óvodai feladat-ellátási helyek száma
2013	21	1	25	1
2014	22	1	25	1
2015	32	1	25	1
2016	32	1	25	1
2017	35	1	25	1

Önkormányzatunk bölcsődét nem tart fenn, a gyermekek napközbeni ellátását az óvoda működtetésével biztosítja. A beíratott gyermekek létszáma indokolta, hogy az óvodai férőhelyek száma növekedjen, így a képviselő-testület döntése alapján a férőhelyek száma 2018. évben 40 főre emelkedett. A döntés következtében az óvoda 2018. szeptemberétől 2 gyermekcsoporttal működik tovább. 2017. évben az állami támogatást 32 óvodás gyermek után igényelhettük meg. Három óvodapedagógus és két dajka foglalkozik a gyerekekkel.

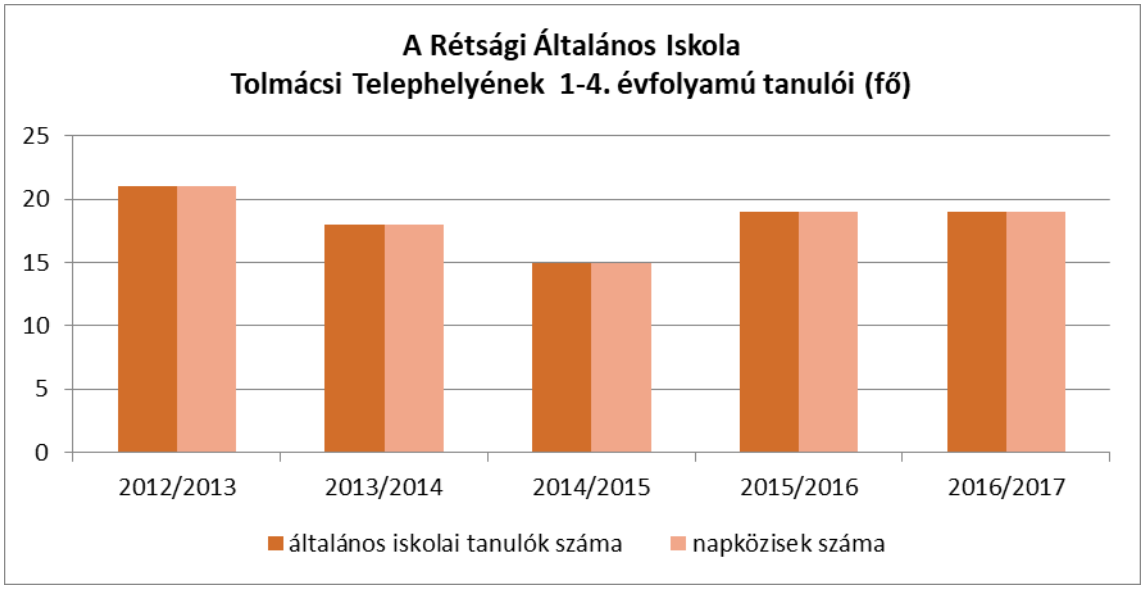

Az iskolás korú gyermekek napközbeni ellátása a Rétsági Általános Iskola által biztosított. A Tolmácsi Telephelyen az 1-4. évfolyamon tanulók iskola-otthonos oktatásban részesülnek.

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossággal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

Tolmács Község Önkormányzata (továbbiakban: Önkormányzat) a gyermekek védelmét a következő gyermekvédelmi alapellátásokkal biztosítja:

a) pénzbeli ellátás
b) gyermekétkeztetés
c) család- és gyermekjóléti szolgáltatás,
d) gyermekek napközbeni ellátása,
e) gyermekek átmeneti gondozása.

Településünkön a gyermekjóléti szolgálatot az önkormányzatok társulása alapján a Nagyoroszi székhelyű Nyugat-Nógrád Család- és Gyermekjóléti Szolgálat látja el. Az alábbi adatokat a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat éves beszámolójából gyűjtöttük.

Település: Tolmács		
Családsegítő: Uskert Krisztina		
Lakos összesen 756 Fő		0-18 éves: 133 Fő
	Gyermek	**Család**
2017-ben nyilvántartott	24	9
Ebből		
Alapellátott	17	6
Védelembevett	-	-
Szakellátott	-	-
Utógondozott	-	-
Nyilvántartott egyszeri eset	7	3
2017.évben megszűnt	1	1
2017.12.31-én nyilvántartott	16	5

A nyilvántartásban szereplő gyermekek és családok a lakhatási nehézségek, családok eladósodása, a társadalmi értékek és értékrend súlyos zavara, a család gyermekre ható pozitív befolyásának csökkenése miatt kerülnek a szolgáltatás látókörébe. A problémák sokszor halmozottan, egyre összetettebben jelentkeznek.

2017. évben a nyilvántartásba kerülés okai:

Közoktatási intézményekből - általános és középiskola - érkező jelzés (10 órát meghaladó igazolatlan mulasztás), valamint a magántanulói státusz véleményezése. Ügyintézésben való közreműködés, segítségnyújtás.

A szolgáltatásban részesülők jellemző problémái az iskolai igazolatlan hiányzások, szülők közötti kapcsolati konfliktusok és életviteli gondok (addikció), gyermeknevelési problémák, magatartászavar, lakhatási problémák. A problémák nem tapasztalhatóak csak önmagukban, általában egymásra épülnek, összefüggnek.

2017. évben 1 gyermek, illetve család esete került lezárásra, a család elköltözése miatt. Kikerültek a nyilvántartásból továbbá az egyszeri esetek, ahol legtöbb esetben 10 órát meghaladó igazolatlan mulasztás volt a fő probléma.

Az alapellátás keretében történő gondozás javarészt azokat a gyermeket érintette, akik már az előző években is szerepeltek gondozásban a gyermekjóléti szolgálatnál. A gyermekek nagy része a rossz szociális helyzet miatt van gondozásban. Ezen családok gyermekei fokozott figyelmet igényelnek, a veszélyeztetettség (élelmezés, ruházat, fűtés, lelki, értelmi és érzelmi elhanyagolás) megelőzése, megakadályozása érdekében. Ezekben a családokban több kiskorú gyermek él. Főként ezekre a családokra jellemző, hogy a szülő otthon van, és a gyermekek kevés odafigyelést kapnak, illetve a lakókörnyezetük is igencsak gondozatlan.

év	**Nyilvántartásban szereplő gyermekek száma**	**Ebből: védelembevett gyermekek száma**	**Nyilvántartásban szereplő családok száma**
2013	28	5	13
2014	23	-	13
2015	26	8	10
2016	41	-	17
2017	24	-	9

A táblázatból megállapíthatjuk, hogy 2016-2017 években védelembevett gyermek nem volt településünkön, a gondozott gyermekek és családok száma 2016. évben kiugróan magas, 2017. évre viszont már a nyilvántartásban szereplő gyermekek és családok létszáma kedvezően alakult.

Településünkön a vizsgált 2013-2017. években sem ideiglenes hatályú elhelyezésre, sem nevelésbe vételre nem került sor.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek szociális helyzete alapján jogosult:

- a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének igénybevételére,
- évente két alkalommal egyszeri külön támogatásra (2017. és 2018. évben alapösszeg esetén 6.000 Ft/gyermek/alkalom, illetve emelt összeg esetén 6.500 Ft/gyermek/alkalom, valamint
- a külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

A jogosultság egy éves időtartamra kerül megállapításra.

Településünkön 2017. évben átlagosan 20 gyermek részesült rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben.

Elutasított kérelem nem volt.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek után a szülők évente két alkalommal egyszeri támogatásban részesülnek. 2017. augusztusában 8 család 22 gyermeke, 2017. novemberében 6 család 17 gyermeke kapott természetbeni támogatást (Erzsébet-utalványt) összesen 234 ezer Ft értékben. Önkormányzatunk részére ezen támogatás 100%-a megtérül állami támogatás formájában.

A grafikonból megállapíthatjuk, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma 2015. évtől csökkenő tendenciát mutat. 2018. augusztus 1. napján nyilvántartásunkban már csak 11 jogosult gyermek szerepel. A csökkenés oka, hogy az ellátásban részesülők közül egy négy gyermekes család elköltözött, illetve volt olyan család, akinek a jövedelmi feltételei javultak és újabb gyermekvédelmi támogatási kérelmet nem nyújtottak be.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

2014. január 1-jétől a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás önálló ellátási formaként megszűnt, és az önkormányzati segélybe olvadt. 2015. márciusától az önkormányzati segélyt a települési támogatás váltotta fel, mely keretén belül a rendkívüli élethelyzetbe került gyermekek családja támogatható.

Az önkormányzat az óvodai nevelési, és oktatási tanévkezdéssel járó anyagi terhek enyhítésére beiskolázási támogatást nyújt a Tolmács községben állandó lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező és életvitelszerűen Tolmácson élő óvodás, általános iskolai, középiskolai, valamint felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanulói jogviszonyban állók, illetve kiskorúak esetén a szülő részére. A beiskolázási támogatás adott évben történő nyújtásáról, valamint a támogatás adott évi összegéről a képviselő-testület külön határozattal dönt.
2016-2018. évben a Tolmács községben lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező és életvitelszerűen Tolmács településen élő óvodás, általános iskolai, középiskolai oktatási intézmény nappali tagozatán tanulói jogviszonyban állók, illetve kiskorúak esetén a szülő részére az iskolakezdéssel kapcsolatos kiadások enyhítésére

- óvodás gyermeket nevelő szülő részére gyermekenként egyszeri 4.000 Ft;
- az általános iskolai oktatásban részt vevő tanulót nevelő szülő részére gyermekenként egyszeri 6.000 Ft;
- szak-és középiskola nappali tagozatos oktatásban részt vevő tanulót nevelő szülő részére gyermekenként egyszeri 8.000 Ft

rendkívüli támogatást nyújtott.
A Képviselő-testület a támogatás egyszeri összegét a 2014-2015. évi támogatáséhoz képest duplájára emelte.

év	**Óvodáztatási és beiskolázási támogatásban részesített családok száma**	**Kifizetett támogatás (eFt)**
2014	56	282
2015	57	286
2016	61	592

2017	58	612
2018	65	658

A felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanulók a Bursa Hungarica támogatás benyújtásával részesülhettek támogatásban.

Szociális tűzifa vásárlására 2012. évben pályáztunk először. A támogatásból megvásárolt tűzifára jogosultak köre a szociális ellátásokról szóló 5/2009. (III.19.) önkormányzati rendeletben került meghatározásra. A rendelet többek között előnyben részesíti a rászoruló gyermekes családokat is, mely kimondja, hogy a települési önkormányzatok szociális célú tüzelőanyag vásárlásához kapcsolódó kiegészítő támogatás igénybevételével vásárolt szociális célú tüzifára

a) az aktív korúak ellátásában részesülő,
b) az időskorúak járadékában részesülő,
c) a lakásfenntartási települési támogatásban részesülő,
d) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult,
e) a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nevelő,
f) a háztartásában három vagy több kiskorú vagy eltartott gyermeket nevelő,
g) a közfoglalkoztatott,
h) az az egyedül élő, akinek jövedelme nem haladja meg a havi nettó 35.000 Ft-ot

személy jogosult, feltéve, hogy lakásában a tűzifával történő fűtés lehetséges.
A jogosultak közül az a)-e) pontban meghatározott jogosult előnyt élvez.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

Ingyenes gyermekétkeztetésre jogosult gyermekek

Bölcsődében és óvodában:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek
- Tartósan beteg, fogyatékos gyermekek
- Tartósan beteg, fogyatékos gyermekek egészséges testvérei
- Három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermekek
- Nevelésbe vett gyermekek
- (2015. szeptember 1-jétől)
  Azon gyermekek, akik olyan családban élnek, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130 %-át (mely 2017. évben: 110.224 Ft/hó, 2018. évben: 119.301 Ft/hó). A kedvezmény igénybevételéhez a szülőnek egy nyilatkozatot kellett kitöltenie, melyet az intézményvezetőhöz kellett benyújtani.

Nappali tagozatos iskolában, fogyatékos személyek nappali ellátásában:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek (az 1-8. évfolyamon)
- Nevelésbe vett gyermekek
- Utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttek.

Kedvezményes gyermekétkeztetésre jogosult gyermekek

A nappali tagozatos iskolában, fogyatékos személyek nappali ellátásában:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek (az 1-8. évfolyamon felül)
- Tartósan beteg, fogyatékos gyermekek
- Három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermekek

év	Ingyenes étkeztetésre jogosultak száma	Kedvezményes étkeztetésre jogosultak száma
2013	10	6
2014	10	3
2015	20	4
2016	23	3
2017	21	2

Az ingyenes étkeztetésben részesülők száma 2015. szeptember 1-jétől növekedett meg, amikor a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény hatályba lépő módosítása következtében az ingyenes bölcsődei és óvodai gyermekétkeztetésben részesülők köre kibővült azokkal, akik olyan családban élnek, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130 %-át.

A gyermekétkeztetés megszervezéséről az önkormányzat 2011. április 1. napjától tálaló konyha fenntartásával gondoskodik. 2013. február 1. napjától a Képviselő-testület 21/2012. (XII.17.) számú rendelete, illetve 2015. január 1. napjától a képviselő-testület 9/2014. (XI.28.) számú rendelete határozza meg a gyermekétkeztetésben részesülők térítési díjait.

Fizetendő térítési díjak alakulása

	2013.01.01.	2014.01.01.	2015.01.01.	2016.01.01.	2017.01.01.	2018.01.01.
Óvoda	417 Ft	508 Ft	480 Ft	480 Ft	480 Ft	510 Ft
Napközi	573 Ft	636 Ft	636 Ft	635 Ft	635 Ft	635 Ft
Menza	321 Ft	378 Ft	378 Ft	380 Ft	380 Ft	390 Ft

A táblázatból kitűnik, hogy a térítési díjak 2014. év óta jelentős mértékben nem emelkedtek. A rászoruló családok egyébként is a fizetendő térítési díj után 50 vagy 100 % kedvezményben részesülnek.

A képviselő-testület 2005. évben a 71/2005. (VI.06.) számú határozatával fogadta el a bűnmegelőzési koncepciót. A koncepció kiemelten foglalkozik a gyermek és ifjúságvédelemmel.
A korlátolt szórakozási lehetőségek miatt sok fiatal „kényszerül" az utcákra, a helyi kocsmákba. A fiatalkorúak alkoholfogyasztása sajnos problémaként jelentkezik. A hétvégi szórakozásaikat gyakran kíséri alkoholfogyasztás, amit gyakran önmagukra és embertársaikra egyaránt veszélyes autózással, randalírozással fejeznek be.
Pozitívumként állapítható meg, hogy a községben a kábítószer használata nem vált elterjedtté. A fiatalkorú bűnözés növekedése betudható annak is, hogy a fiatalokat is egyre jobban sújtja a kilátástalanság és csábítja őket a szemük elé tárúló gazdagság, amelyet nem engedhetnek meg maguknak.
A koncepció rámutat arra, hogy a bűnmegelőzést már az általános iskolában el kell kezdeni, méghozzá szakemberek segítségével, akik előadásukban felhívják a gyermekek figyelmét a kábítószer és az alkohol veszélyeire. Önkormányzatunk a fiatalok védelme és a közösségi életük kulturált megszervezése érdekében a Közösségi Ház fenntartásával, és az általuk önállóan megszervezett sportversenyekhez, rendezvényekhez szükséges anyagi hozzájárulással igyekszik támogatni a tolmácsi fiatalokat, ezzel elősegítve a bűnmegelőzést is.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

Településünkön nem magyar állampolgárságú gyermekek nincsenek.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Településünkön szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermek nincs.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló: az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította; e csoporton belül

halmozottan hátrányos helyzetű: az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

A jogszabályok szerint a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű tanuló között az egyedüli különbség nem a család szociális helyzete – amely azonos mindkét célcsoportnál-, hanem a szülők iskolai végzettségében mutatkozó különbség. A rossz szociális helyzetnek különböző okai lehetnek, melyben egyik – nagyon fontos és jelentős - ok a szülők alacsony iskolai végzettsége.

A településünkön fenntartott óvodában halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nem tartunk nyilván.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Óvodánkban sajátos nevelési gyermekek nincsenek.

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A gyermekek egészségügyi szűrése biztosított, részben a Rétság városával körzetesített formában működő védőnői hálózaton keresztül, részben az intézményhálózaton keresztül.

A védőnők családlátogatásaik során a várandós kismamák, gyermekes anyukák fordulnak problémáikkal. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A gyermekorvosi feladatok körzetesített formában rétsági székhellyel működő 1 gyermekorvos látja el. A településen van helyben a betegek ellátására alkalmas akadálymentesített orvosi rendelő. A gyermekorvos heti egy napon rendel itt, más napokon a betegeknek az orvosi ellátás igénybevételéhez Rétság településre kell utazniuk. Az egészséges, szűrővizsgálatra érkező gyermekek részére külön váróterem áll rendelkezésre, hogy ne fertőződjenek meg a beteg gyermekek körében.
Járóbeteg szakellátásra Rétság városban van csak lehetőség. Fogorvos és gyógyszertár is csak a szomszédos Rétság városban található.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Az óvodánkban sajátos nevelési gyermeket nem tartunk nyilván. Szükség esetén logopédus segítségével tudják óvodapedagógusaink a gyermekek beszédhibáit javítani.
A három év alatti gyermekek speciális ellátási igényeit a Rétsági Járóbeteg Szakellátó Központban tudják ellátni.

d) gyermekjóléti alapellátás

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások biztosítják. Településünkön igénybe vehető főbb ellátások:

a) pénzbeli ellátás
b) gyermekétkeztetés
c) család- és gyermekjóléti szolgáltatás,
d) gyermekek napközbeni ellátása,
e) gyermekek átmeneti gondozása.

A gyermekvédelem középpontjában meghatározó szerepet betöltő jelzőrendszer áll. A gyermekjóléti szolgálat kiemelt feladata a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, melyet a prevenciós munka első számú eszközének tekintünk. A veszélyeztetettség jelzésére épülő gyermekjóléti szolgáltatás hatékonyságát jelentősen befolyásolja a jelzőrendszer működésének minősége. A jelzőrendszer tagjainak együttműködése az esetek és a problémák mentén történik. A veszélyeztetettségre vonatkozó összes jelzések száma 2017. évben 6. Ebből 4 jelzés az iskolákból érkezett, melyek az igazolatlan hiányzásokról szólnak.

A jelzőrendszertől érkezett jelzések száma 2017. évben a Nyugat-Nógrád Család- és Gyermekjóléti Szolgálat beszámolójának adatai alapján:

Küldő		**Tolmács**
Egészségügyi szolgáltatók:	- *Háziorvos*	-
	- *Védőnő*	1
	- *Kórház*	-
Személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók (családsegítő szolg.)		-
Közoktatási intézmények:	- *Óvoda*	-
	- *Általános Iskola*	2
	- *Középiskola*	2
	- *Nevelési Tanácsadó*	-
Rendőrség		-
Ügyészség		-
Bíróság		1
Áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezet		-
Menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása		-
Társadalmi szervezetek egyházak, alapítványok		-
Munkaügyi hatóság		-
Gyámhivatal		-
Jegyző, Gyámhatóság		-
Pártfogó Felügyelő Szolgálat		-
Egyéb (állampolgár)		-
Összesen		6

Összességében elmondható, hogy Tolmács településen a gyermekeknek a családi környezetben történő ellátása jónak mondható, az elmúlt években súlyos veszélyeztetettség nem állt fenn. A felmerülő

problémákat a gyermekjóléti szolgálat családsegítője kezelni tudta. A településen élő gyermekek helyzete megfelelő.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Településünk 20 km-es körzetében egy anyaotthon található Balassagyarmaton. Családok átmeneti otthona a megye-székhelyen, Salgótarjánban van. Gyermekotthon a 12 km-re lévő Szátok településen van.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

Településünkön 2000. évben került átadásra az új akadálymentesített Faluház, melyhez tartozik egy sportcsarnok is. A gyermekek számos sportolási lehetőség közül választhatnak (futball, kézilabda, kosárlabda, asztalitenisz). Képviselő-testületi döntés alapján a település lakosai mindezt ingyen, bérleti díj fizetése nélkül tehetik meg. A falu központjában található szabadtéri füves futballpálya és a strandröplabdapálya is bárki számára használható.

A 2011. évben nyílt Közösségi Házban a gyermekek ingyen használhatják a számítógépeket, internetezhetnek. Filmvetítések és egyéb szabadidős programok várják őket.
A Faluházban lévő könyvtár egész évben nyitva tart heti két alkalommal. Mozgókönyvtári szolgáltató hely, így a könyvállomány egy évben többször is megújul, új könyveket kapunk a Megyei Könyvtár jóvoltából.
Sok szülőknek gondot okoz a nyári iskolai szünet idejére a gyermekek elhelyezése.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. Ezért nagy jelentőségű az önkormányzat által szervezett intézményekben történő közétkeztetés.

Ingyenes gyermekétkeztetésre jogosult gyermekek

Bölcsődében és óvodában:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek
- Tartósan beteg, fogyatékos gyermekek
- Tartósan beteg, fogyatékos gyermekek egészséges testvérei
- Három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermekek
- Nevelésbe vett gyermekek
- Azon gyermekek, akik olyan családban élnek, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130 %-át (mely 2017. évben: 110.224 Ft/hó, 2018. évben: 119.301 Ft/hó). A kedvezmény igénybevételéhez a szülőnek egy nyilatkozatot kellett kitöltenie, melyet az intézményvezetőhöz kellett benyújtani.

Nappali tagozatos iskolában, fogyatékos személyek nappali ellátásában:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek (az 1-8. évfolyamon)
- Nevelésbe vett gyermekek
- Utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttek.

Az önkormányzatunk által biztosított gyermekétkeztetésben a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság miatt 2017. évben átlagosan 5 fő óvodás és 5 fő iskolás gyermek részesült ingyenes étkeztetésben, tartós betegség miatt 1 óvodás gyermek, szülői (jövedelmi) nyilatkozat alapján további 7 fő

óvodás gyermek, valamint három vagy több gyermeket nevelő családban élő 3 fő óvodás gyermek étkezett ingyenesen.

Kedvezményes gyermekétkeztetésre jogosult gyermekek

Nappali tagozatos iskolában, fogyatékos személyek nappali ellátásában:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek (az 1-8. évfolyamon felül)
- Tartósan beteg, fogyatékos gyermekek
- Három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermekek

Az önkormányzatunk által biztosított kedvezményes gyermekétkeztetésre 2017. évben átlagosan 2 fő gyermek volt jogosult.

A települési önkormányzat 2016. évtől köteles a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítani.

Nyilvántartásunk szerint hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermek településünkön jelenleg nincs, ezért az önkormányzatnak az iskolai szünetben szünidei gyermekétkeztetést biztosító kötelezettsége nincs.

A településen működő 1-4. évfolyamos általános iskola 2008. szeptemberében vált a Rétsági Általános Iskolájának tagiskolájává. A jelenlegi jogszabályok alapján minden általános iskolai tanuló ingyenes tankönyvtámogatásban részesül.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

A gyermekek hátrányos megkülönböztetése, az egyenlő bánásmód követelményeinek megsértése nem jellemző településünkre.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

A rászoruló gyermekek a Nyugat-Nógrád Család- és Gyermekjóléti Szolgálaton keresztül évente több alkalommal is élelmiszer csomagokban részesültek.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította; e csoporton belül
halmozottan hátrányos helyzetű: az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.
A jogszabályok szerint a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű tanuló között az egyedüli különbség nem a család szociális helyzete – amely azonos mindkét célcsoportnál-, hanem a szülők iskolai

végzettségében mutatkozó különbség. A rossz szociális helyzetnek különböző okai lehetnek, melyben egyik – nagyon fontos és jelentős- ok a szülők alacsony iskolai végzettsége.

A településünkön fenntartott óvodában halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nem tartunk nyilván.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Óvodánkban sajátos nevelési gyermeket nem tartanak nyilván.

Az iskolába járó kiemelt figyelmet igénylő tanulók számáról nem rendelkezünk adatokkal, mivel 2008. szeptemberétől a tolmácsi 1-4. évfolyamos alsó tagozatos általános iskola is a rétsági Általános Iskola tagintézménye lett.

b) a köznevelésben kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Szükség esetén logopédus segítségével tudják óvodapedagógusaink a gyermekek beszédhibáit javítani. Ezt az ellátást a Nógrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat útján tudjuk a gyermekek részére biztosítani.

Óvodánkban 2018. szeptemberétől fejlesztő pedagógus végzettségű óvodapedagógus dolgozik, aki szükség esetén segítséget tud nyújtani a rászoruló gyermekek részére.

Iskolapszichológus a Nyugat-Nógrád Megyei Család- és Gyermekjóléti Szolgálaton keresztül térségi szinten megoldott.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs

Az elmúlt években nem tapasztaltunk hátrányos megkülönböztetést és jogellenes elkülönítést az oktatás területén.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

Településünkön csak egy óvoda és egy alsó tagozatos (1-4 évfolyam) általános iskolai intézmény működik, így nem beszélhetünk az intézmények közötti eltérésekről.

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A pozitív diszkriminázió különböző támogatási formákban jelennek meg. A Bursa Hungarica felsőoktatási önkormányzat ösztöndíj pályázat a felsőoktatásban tanuló, szociálisan rászorulók részére nyújtott támogatás. Az Arany János Tehetséggondozó programban részt venni kívánó hátrányos helyzetű gyermekeket önkormányzatunk minden esetben támogatja.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
Az iskolai nyári szünet idejére a gyermekek felügyelete gondot okozhat a szülőknek.	Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése a Közösségi Ház bevonásával.
A településünkön halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nem tartunk nyilván.	Szülők tájékoztatása a halmozottan hátrányos helyzetűvé nyilvánítás feltételeiről, a kedvezményekkel járó támogatásokról.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A település összlakosság számának 52 %-a nő (394 fő), melyből
- a fiatalkorú 18 év alatti nők száma 69 fő,
- a női lakosok több mint fele 18-59 éves tehát aktív korú (208 fő),
- az időskorú 60 év feletti nők száma 117 fő.

A 2017. évi demográfiai és közszolgáltatási adatok vizsgálatából megállapítható, hogy az időskorú nők aránya jóval magasabb, mint a fiatalkorúaké.

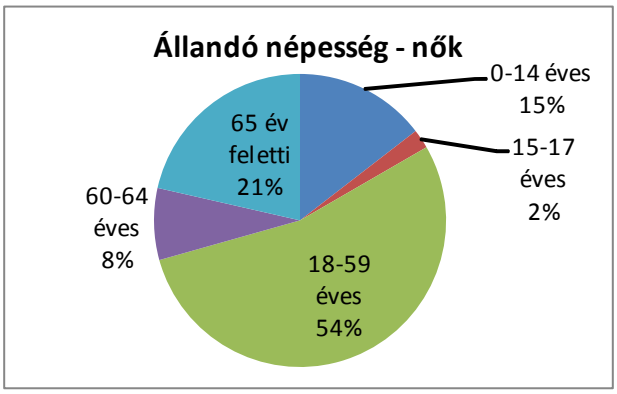

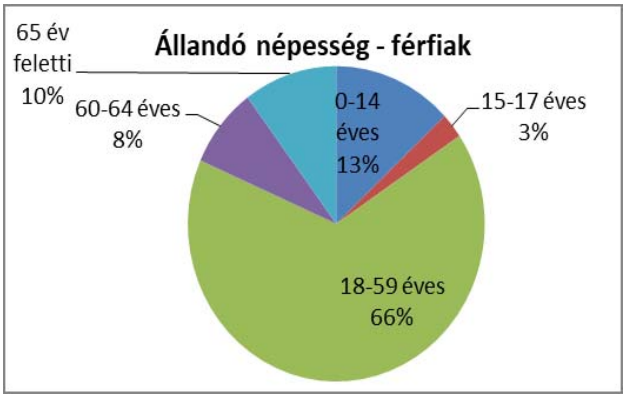

A népesség nemek szerinti megoszlása a népességen belül helyi szinten is jól mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak.

év	**0-3 év közötti gyermekek száma a településen**
2013	29
2014	31
2015	30
2016	22
2017	31

A 3 év alatti gyermekekkel - 1-2 kivétellel - a hagyományoknak megfelelően az édesanya marad otthon.

Településünkön a nők nagyobb szerepet vállalnak a rászoruló hozzátartozóik ellátásában, gondozásában.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesített családok száma a gyermekek száma szerint alábbi táblázatunkból láthatjuk, hogy a rendszeres gyermekvédelmi támogatásra szoruló egyedülállók között 2015. évtől csak kizárólag a gyermekét egyedül nevelő nők vannak. 2017. évben 5 fő egyedülálló anya nevelte nehéz körülmények között gyermekét.

Év	**Megnevezés**	**1**	**2**	**3**	**4 vagy 5**	**Összesen**
		gyermekes családok száma				
2014	Családok száma	2	1	3	3	9
	Ebből egyedülállók száma	**2**	**1**	**1**	**2**	**6**
	Ebből egyedülálló nők száma	**1**	**1**	**1**	**2**	**5**
2015	Családok száma	2	6	3	2	7
	Ebből egyedülállók száma	**1**		**1**	**1**	**3**
	Ebből egyedülálló nők száma	**1**		**1**	**1**	**3**
2016	Családok száma	2		4	3	9
	Ebből egyedülállók száma	**2**		**1**	**2**	**5**
	Ebből egyedülálló nők száma	**2**		**1**	**2**	**5**
2017	Családok száma	2		1	3	6
	Ebből egyedülállók száma	**2**			**3**	**5**
	Ebből egyedülállónők száma	**2**			**3**	**5**

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

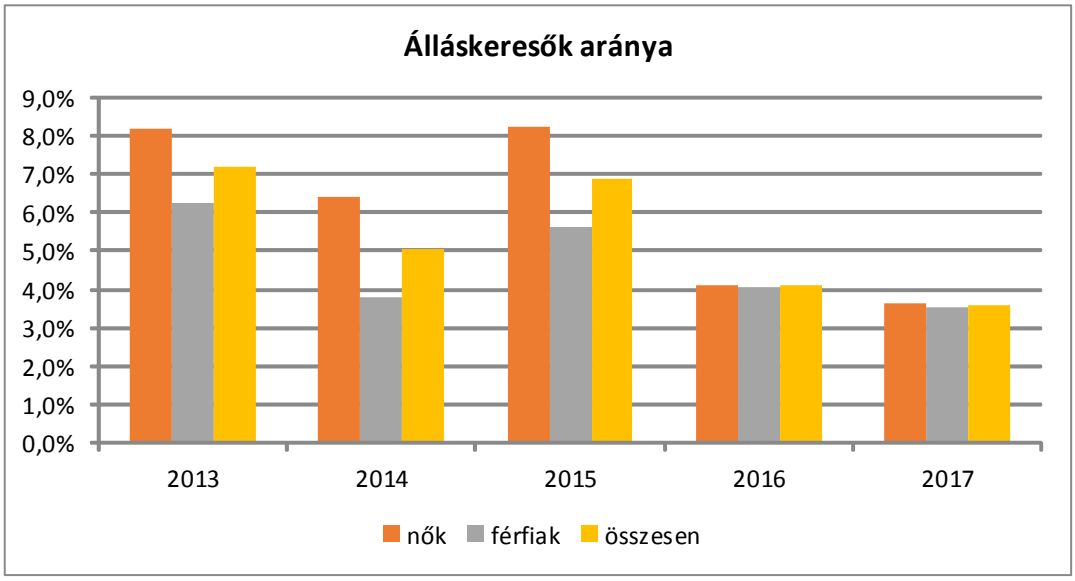

A fenti diagramból megállapíthatjuk, hogy a női álláskeresők aránya minden évben magasabb volt, mint a férfiaké, illetve 2015. évben kiemelkedően több női álláskereső volt, mint férfi.

A Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia adatai szerint országos problémaként a foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők.

év	**Közfoglalkoz-tatásban résztvevők száma**	**Közfoglalkoz-tatásban résztvevő nők száma**	**Közfoglalkoz-tatásban résztvevő férfiak száma**
2013	29	12	17
2014	30	14	16
2015	14	7	7
2016	11	6	5
2017	10	6	4

Közfoglalkoztatásban női takarítókat és parkgondozókat is alkalmaztunk. 2013-2014. években a közfoglalkoztatottak száma magasabb volt, mely elsősorban annak köszönhető, hogy nagy részük tanfolyamon vett részt.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Településünkön helyben képzések, továbbképzések nincsenek.
A Rétsági Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya közvetítése által - pontos számadataink nincsenek, de - több regisztrált munkanélküli nő is munkaerő-piaciképzési programban vett részt. A képzések nagyobb része az 5 km-re lévő Rétság városban történik.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	**nő**	**férfi**	**összesen**	**nő**	**férfi**	**Összesen**		**Nő**		**férfi**	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	713	370	343	558	279	279	155	21.7%	91	24,6%	64	18,7%
2011	659	339	320	582	278	304	77	11,7%	61	18,0%	16	5,0%

A 2001. és 2011. évi népszámlálási adatok összehasonlításából megállapítható, hogy 10 év alatt jelentősen javult a lakosság iskolázottsága. Az alacsony iskolai végzettségűek száma a nők körében magasabb. Ez részben azzal magyarázható, hogy több a nő az idősebb korosztályban.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A közösségi esélyegyenlőség akcióprogram céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára. Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

E célok megvalósulását példamutatásával tudja segíteni, hiszen szükséges az a tudatformálás és szemléletváltás, amely ezen a területen is biztosítja az esélyegyenlőséget.

Tapasztalatok szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

Településünkön bölcsöde nem működik. Az óvodai férőhelyek száma 2017. évben 25-ről 40-re megemelésre került, így minden gyermeket fel tudunk venni intézményünkbe. Az óvoda nyitva tartása igazodik a munkavállalók igényeihez. Az intézmény karbantartására, felújítására és nagy takarítására általában 1 hónap nyári szünetre zár be az óvoda. A nyári szünet idejére - igény esetén - a bánki óvoda fogadja a tolmácsi gyermekeket is.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Településünk 20 km-es körzetében egy anyaotthon található Balassagyarmaton. Családok átmeneti otthona tudomásunk szerint a megye-székhelyen, Salgótarjánban van.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A nők társadalmi szerepvállalása napjainkban erősödik. Önkormányzati képviselők körében 50%-ban nők találhatók. A hivatali ügyeket ellátó Közös Hivatal dolgozói 100%-ban női dolgozók.

év	Képviselőtestület tagja	
	Férfi	Nő
2013	2	2
2014	2	2
2015	2	2
2016	2	2
2017	2	2

Településünkön jelenleg nincs olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmodelljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák.

Szakmai tapasztalataink szerint a gyermek születését követően az otthon maradó szülő magányosnak érzi magát. Hirtelen az eddigi aktív életéből minden háttérbe szorul, a megszokottól eltér, és fellép a félelem a „más”-tól. Ezért az Önkormányzat a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet kíván teremteni, amely közösségi teret nyújt számukra is. A Közösségi Házban már többször is indult kezdeményezés baba-mama klub működésére.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
A női álláskeresők száma magasabb, mint a férfiaké.	Családbarát munkahelyek felkutatása, a munkavállalók és a munkáltatók egymásra találásának segítése.
A rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő gyermekét vagy gyermekeit egyedül nevelők között magas a nők száma.	A kedvezmény lejárati határidejének figyelemmel kísérése, az érintettek tájékoztatása a szociális támogatások igénylésének lehetőségéről.
A kisgyermekes anyukák sokszor magányosnak érzik magukat.	Heti rendszerességgel baba-mama klub működtetése.

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előrehaladva fokozatosan csökken a házasok, és növekszik az özvegyek aránya. Településünkön 174 fő 60 év feletti lakosból az egyedül élő idősek száma 84 fő, aránya 48%. Az időskorúak aránya a 2013. január 1-jei lakosság számhoz viszonyítva 23%.

A demográfiai folyamat jellemzőit az alábbiakban foglalhatjuk össze:
– növekszik az átlagéletkor,
– magasabb a középkorúak halandósága,
– nők hosszabb élettartama („feminization of ageing”).

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrend- szeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések.
Az idős emberek hivatali ügyek intézésében gyakran szorulnak segítségre, a nyomtatványok megértésében és kitöltésében segítségre szorulnak.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély, a munkaerő-piacon nincs, kivétel ha speciális tudással rendelkezik.
A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (továbbiakban: Tny.) 2012. évi módosítása a nyugdíjasok munkavállalását szigorította.
Tny. a következő 83/C. §-sal egészült ki:

Az öregségi nyugdíj folyósítását – a jogviszony létesítésének hónapját követő hónap első napjától a jogviszony megszűnése hónapjának utolsó napjáig – szüneteltetni kell, ha a nyugdíjas közalkalmazotti jogviszonyban, kormányzati szolgálati jogviszonyban, állami vezetői szolgálati jogviszonyban, közszolgálati jogviszonyban, bírói szolgálati viszonyban, igazságügyi alkalmazotti szolgálati viszonyban, ügyészségi szolgálati viszonyban, fegyveres szervvel hivatásos szolgálati viszonyban vagy a Magyar Honvédséggel szerződéses vagy hivatásos szolgálati viszonyban áll.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

b)

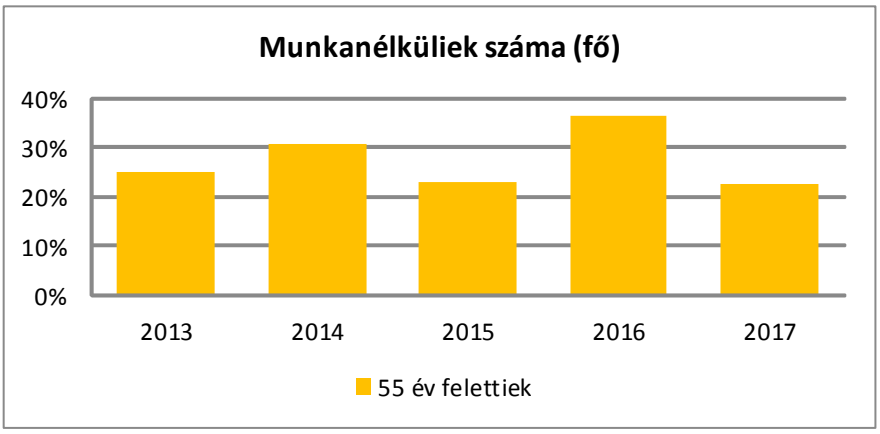

Az elmúlt években országos problémaként merült fel, hogy a nyugdíj előtt álló emberek sokkal nehezebben találnak munkát, a foglalkoztató inkább a fiatal korosztályból pótolta munkaerő hiányát. Ezt a kormány is felismerte és ennek megszüntetésére olyan adó és járulék kedvezményeket nyújtó jogszabályokat fogadtatott el, hogy a munkáltatóknak jobban megérje az idősebb munkavállalókat foglalkoztatni.

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma	Összes nyugdíjas
2013	74	124	198
2014	69	116	185
2015	64	120	184
2016	61	119	180

A településünkön igen magas a nyugdíjas vagy nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma, ezen belül is a magasabb kort megélő nők száma. Pontos adataink nincsenek, de a helyben foglalkoztatott nyugdíjasok száma elenyésző. Idényjellegű, alkalmi nyári munkát, mint például a gyümölcsszedést többen is vállalnak.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglakoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

A jogszabályi változások miatt a nyugdíjasok foglalkoztatási lehetőségei a közintézményekben megszűnnek. Egyéb foglalkoztatásukat támogató program nem jellemző településünkre.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Tolmácson az idősek hátrányos megkülönböztetése a foglalkoztatás területén nem releváns.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része a település minden állampolgára részére biztosított, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik. Az önkormányzat eleget tesz minden kötelező feladatának.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A háziorvosi feladatok körzetesített formában rétsági székhellyel működő 1-1 orvos látja el. A településen van helyben a betegek ellátására alkalmas akadálymentesített orvosi rendelő. A háziorvos a hét két napján rendel itt, más napokon a betegeknek az orvosi ellátás igénybevételéhez Rétság településre kell utazniuk.
A háziorvos igény szerint otthonukban látogatja meg a betegeket, ha ők maguk erre egészségi állapotuk miatt képtelenek.
Járóbeteg szakellátásra Rétság városban van csak lehetőség. Fogorvos és gyógyszertár a szomszédos Rétság városban található.

Önkormányzati rendelet alapján szociális étkezésben kell részesíteni azokat a szociálisan rászorultakat, akik önmaguk, illetve önmaguknak és eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel legalább napi egyszeri meleg étkezésről nem képesek gondoskodni.
A rendelet szerint szociálisan rászorult a 65. életévét betöltött személy, a rokkantsági nyugdíjas, a baleseti rokkantsági nyugdíjas, a hajléktalan, vagy azon személy, aki egészségi állapota, fogyatékossága, pszichiátriai betegsége vagy szenvedélybetegsége miatt a napi legalább egyszeri meleg étkezést önmaga, illetve eltartottjai részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem tudja biztosítani, és ezt háziorvos vagy szakorvos által kiállított igazolással bizonyítja.

	A szociális étkeztetés igénybevételére jogosultak száma		
	Összesen	**Ebből 65 év feletti**	**Viszonyított aránya**
2015.01.01.	20	15	75%
2016.01.01.	22	18	82%
2017.01.01.	21	18	86%
2018.01.01.	17	14	83%

A táblázatból megállapíthatjuk, hogy a szociális étkezésre jogosultak elsősorban az idős emberek. A szociális étkeztetést igénybevevők száma csökken, 2018. évben jelenlegi 16 fő jogosultból átlagosan már csak 11 fő veszi igénybe a szociális étkeztetést.

A szociális alapszolgáltatások közé tartozik a házi segítségnyújtás. A Szoc. tv. rendelkezése értelmében a települési önkormányzat a gondozási szükséglettel rendelkező, házi segítségnyújtást igénylő személyek ellátásáról köteles gondoskodni, vagyis az önkormányzat kötelező feladatellátásának keretében a gondozási szükséglettel rendelkező személyeket köteles ellátásban részesíteni.
A házi segítségnyújtás olyan szolgáltatás, amely az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartását - szükségleteinek megfelelően - lakásán, lakókörnyezetében biztosítja.

2014. évtől a házi segítségnyújtással kapcsolatos feladatokat önkormányzatunk látja el. 2018. januárjában az 1 fő 8 órás szakképzett szociális gondozó nyugdíjba ment, ezt követően 1 fő szakképzés nélküli dolgozó alkalmazásával kerül ellátásra a feladat, a gondozottak számának csökkenése miatt 6 órás részmunkaidőben történő foglalkoztatással.
Idősek nappali ellátása nincs a településen.

	A házi segítségnyújtásra jogosultak száma		
	Összesen	**Ebből 65 év feletti**	**Viszonyított aránya**
2015.01.01.	6	6	100%
2016.01.01.	8	8	100%
2017.01.01.	6	6	100%
2018.01.01.	6	6	100%

A táblázat adatai egyértelműen azt mutatják, hogy a házi segítségnyújtásra jogosultak kizárólag 65 év feletti lakosok. 2018. évben a 6 fő házi segítségnyújtásra jogosultból az ellátást napi szinten átlagosan 3 fő veszi igénybe, melyből 2 fő személyi gondozásban, 1 fő szociális segítésben részesül.

Az önkormányzat télen fokozottan figyel az idős emberekre. Szociális gondozó látogatja őket és felméri, hogy ki szorul segítségre.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Településünk nagysága miatt a kulturális és közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés korlátozott. Mozi és színház nincs a faluban, de van egy könyvtár, mely heti két alkalommal áll a lakosok rendelkezésére. A Közösségi Házban ingyenes számítógép használat és internetezési lehetőség van, amit inkább a fiatalok használnak ki.
A nyugdíjas klub minden évben szervez egy-két budapesti színház látogatást, melynek igen nagy sikere van. A nyugdíjas klub programjait támogatja az önkormányzat.

c) idősek informatikai jártassága

Az idős emberek idegenkednek az új technikai és informatikai dolgoktól. A mobiltelefonokat már egyre többen használják, de számítógépes ismeretekkel kevesen rendelkeznek. Településünkön a Közösségi Házban minden oda látogató számára ingyenes számítógép és internet használat áll rendelkezésre, amelyek működését az ott dolgozó munkatársak szívesen megmutatják.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Településünkön a nyugdíjas klub nagyon aktív tevékenységet folytat. Számos programot szerveznek. Évente több alkalommal kirándulnak elsősorban egy közelebbi fürdőhelyre. Rendszeresen összegyűlnek az önkormányzat által rendelkezésükre bocsájtott klub helyiségben, ahol beszélgetnek, kézimunkáznak. Az általuk készített horgolt terítőkből, tárgyakból, illetve gobelinekből már több kiállítás is volt településünkön.
A nyugdíjas klub előadásokat is szervez az idősek számára. Legutóbb a Rétsági Rendőrség munkatársai hívták fel a figyelmüket arra, hogy a bűnözők milyen trükköket alkalmaznak az idősek becsapására, kirablására.

Az önkormányzat minden év őszén egy ünnepség keretében vendégeli meg a 60 év felettieket és köszönti a falu legidősebb lakóit.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
A szociális étkeztetést igénybevevők száma csökken.	Az érintettek tájékoztatása a szociális támogatások igénylésének lehetőségéről. Személyes szóbeli tájékoztatás mellett honlapon, illetve a helyi újságban figyelem felhívás formájában évente.
Az idősek számára nehézséget jelent hivatali ügyeik intézése.	Segítségnyújtás a hivatali ügyek intézésében, nyomtatványok beszerzésében.
Az idősek között sok az egyedül élő.	A nyugdíjas klub működésének, programjainak támogatása.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékossággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

A célcsoport részére szervezett ellátásokat, szolgáltatásokat, az egyes intézkedéseket az egyéni szükségletek alapján tervezzük.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is nehezíti helyzetüket.
Az európai fogyatékosságügyi stratégia rávilágít arra, hogy a fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékosság esetén még jelentősebb.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

Településünkön kimondottan a fogyatékossággal élő személyek önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok nincsenek.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Fogyatékossági támogatásra az a 18. életévét betöltött súlyosan fogyatékos személy jogosult, aki látási, hallási, értelmi, mozgásszervi fogyatékosnak, illetve autistának minősül. A fogyatékossági támogatás megállapítása a Magyar Államkincstár hatáskörébe tartozik.
A fogyatékossági támogatás havi összege 2018. január 1-jétől
- 21.785 forint, ha a súlyosan fogyatékos személy hallási fogyatékos – függetlenül az önkiszolgálási képesség meglététől, vagy hiányától -, illetve akkor is ilyen összegű a fogyatékossági támogatás havonta, ha a súlyosan fogyatékos személynek nem hallási, hanem más fogyatékossága van és önkiszolgálási képessége nem hiányzik;
- 26.813 forint, ha a súlyosan fogyatékos személynek nem hallási, hanem más fogyatékossága van és önkiszolgálási képessége hiányzik, vagy halmozottan fogyatékos.

2016. január 1. napjától rokkantsági járadékra az jogosult, aki a 25. életéve betöltése előtt keletkezett egészségkárosodása legalább 70 százalékos mértékű és nyugellátásban, baleseti nyugellátásban, megváltozott munkaképességű személyek ellátásban nem részesül.
A rokkantsági járadék összege 2018. január 1-jétől havi 36.365 forint, melyet a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság folyósít a jogosult részére.

Az önkormányzattól szociális ellátásokat igénybevevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is, de mivel ezeket az ellátásokat nem az önkormányzat, hanem más szervek folyósítja, így a fogyatékossági támogatásra, valamint a rokkantsági járadékra jogosultak számáról nincs adatunk.

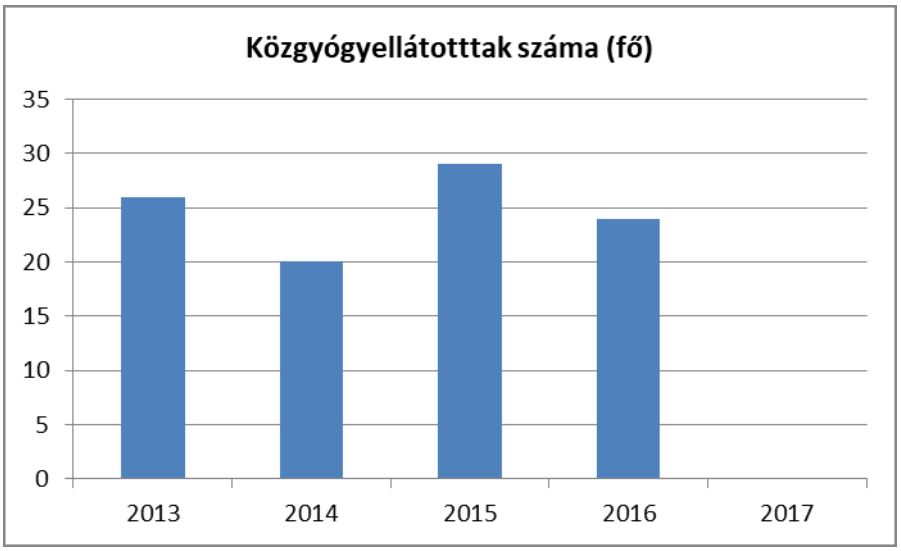

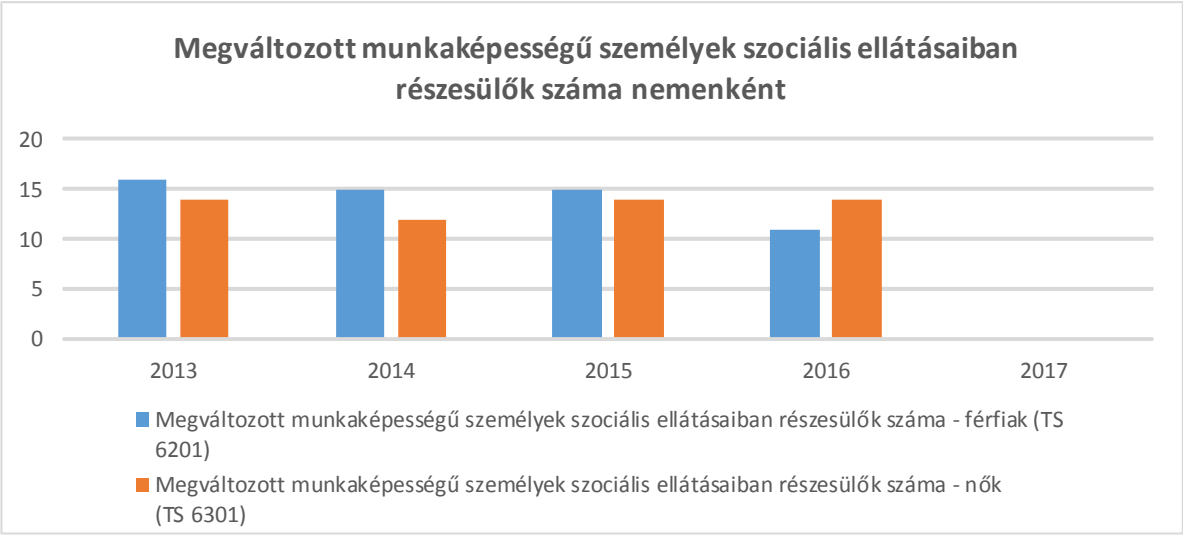

A táblázatokból megállapíthatjuk, hogy a 2016. évben mind a közgyógyellátottak, mind a megváltozott képességűek tekintetében a 2015. évi ellátásban részesülők számához képest némi csökkenést mutat.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos**.** Az egészségügyi, szociális szolgáltatások, a kulturális programokhoz történő hozzájutás fizikailag akadálymentesített helyszínen érhetőek el.
A hatályos jogszabályoknak megfelelően új beruházás, felújítás akadálymentesített környezet biztosításával történik. Az akadálymentes intézmények száma minden területen a jogszabályi előírásnak megfelel.

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv részeként Európai Uniós támogatásból valósult meg a Tolmácsi Községház épületének komplex akadálymentesítése című projekt, célja az önkormányzat hivatalának teljes körű akadálymentesítése volt. Elnyert támogatás 9.856- eFt. A projekt 2010. évben eredményesen lezárult.
Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása az építésügyi hatóság feladata. Alapelv, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános elvárásként jelenik meg az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszere.

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Településünkön a fizikai akadálymentesítés mind az Orvosi Rendelőben, mind a Közösségi Házban és a Faluházban is megvalósult. Komplex akadálymentesítés csak a Faluházban valósult meg.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

Nem jellemző településünkre, inkább csak az önkormányzati fenntartású munkahelyekre (hivatal, orvosi rendelő, Közösségi Ház), ahol már megvalósult az akadálymentesítés.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Az Önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során gondoskodunk a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról. Még sajnos vannak olyan járdák, mely megközelítése akadályba ütközik.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

A háziorvos a hét két napján rendel településünkön, más napokon a betegeknek az orvosi ellátás igénybevételéhez Rétság településre kell utazniuk. A háziorvos igény szerint otthonukban látogatja meg a betegeket, ha ők maguk erre egészségi állapotuk miatt képtelenek.
Járóbeteg szakellátásra Rétság városban van csak lehetőség. Fogorvos és gyógyszertár is csak a szomszédos Rétság városban található.
Az önkormányzat már több alkalommal is felvállalta, hogy a rászoruló fogyatékkal élőket a tulajdonában lévő falubusszal eljuttatja orvosi vizsgálatra a szomszédos településen lévő szakrendelőbe. Az önkormányzat által szervezett idősek napjára is - igény szerint - falubusz szállítja a meghívottakat.

Településünkön fogyatékosok nappali intézménye nem működik.

A szomszédos településen, Diósjenőn található a Dr. Göllesz Viktor Rehabilitációs Intézet és Ápoló Gondozó Otthon. Alaptevékenysége: a tanköteles koron túli - csak intézményi keretek között ellátható -, középsúlyos értelmi fogyatékosok és értelmi fogyatékos hallássérültek ápoló-gondozó otthoni ellátásának, fejlesztésének, foglalkoztatásának, rehabilitációjának biztosítása.

Az 52 km-re lévő ludányhalászi Ipolypart Ápoló Gondozó Otthon és Rehabilitációs Intézet nem csak értelmi fogyatékos, hanem gyengénlátó, vak, nagyothalló, siket, mozgáskorlátozott, Down-szindrómás, pszichiátriai, skizofrén és beszédfogyatékos betegeket is ellát.

A Magyar Kolping Szövetség Támogató Szolgálat Érsekvadkert és térsége 2006. január 3-án kezdte meg működését az 1993.évi III. törvény, a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények engedélyeztetésére vonatkozó 188/1999.kormányrendelet, az 1/2000.SzCsM rendelet, valamint a vonatkozó szociális jogszabályok alapján személyes gondoskodást nyújtó, speciális alapellátási feladatokat biztosító szociális intézmény (támogató szolgálat).
Ennek az alapellátási formának célja, hogy hosszútávon támogassa a térségben élő fogyatékos polgárokat és azok családját. A fogyatékos személyek részére házi segítséget biztosítanak, programokat szerveznek, szállítási szolgáltatásokat nyújtanak.

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Az önkormányzat és dolgozói elsősorban a hivatalos ügyeik intézésében, de szakellátásra való szállításban is segített már.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
A településen fogyatékkal élők az egészségügyi szakrendelőbe, illetve a gyógyszertárba való eljutása nehézkes.	Segítségnyújtás a szakrendelőbe való eljutásban, illetve a gyógyszer kiváltásban.
Az önkormányzat tulajdonában lévő járdák, terek akadálymentesítése nem 100 %-os.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Településünkön a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság nagy számban vesz részt a programjaikon. Az Önkormányzat helyi rendeletben meghatározottak szerint támogatja a szervezeteket, azok rendezvényeit.
Jelentős civil szervezetek a településen:

Tolmács Kultúrájáért és Sportjáért Közalapítvány
Tolmács Sportegyesület
Nyugdíjas klub.

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Az önkormányzat a civil szervezetek függetlenségét elismeri és tiszteletben tartja. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük. Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt a szervezetek.
Az önkormányzat a Katolikus Egyházzal is jó kapcsolatot ápol.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Önkormányzatunk jó kapcsolatot igyekszik fenntartani a környező településekkel, részt vesz a kistérségben működő társulások munkájában. Büszkék vagyunk arra, hogy egy erdélyi kis falu, Fitód 2009. évben a testvérfalunk lett.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Településünkön nemzetiségi önkormányzat nem alakult.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A Tolmács Sportegyesület rendezvényeit elsősorban a fiatalok látogatják. A nyugdíjas klub nemcsak az idősebb korosztálynak nyújt segítséget, hanem tevékenységükkel beintegrálják a különböző célcsoportokat a hétköznapi életbe, segítik mindennapjaikban. Kirándulásaikon szívesen látják a falu fiatalabb lakóit is, a nagymamák az unokákkal együtt is részt vehetnek a programjaikon.

A Tolmácsért Alapítvány támogatja a kulturális rendezvényeinket, ezzel ingyenesen férhetnek hozzá a falu lakói és a rendezvények látogatói több kulturális programhoz, szolgáltatáshoz.

A civil szervezetek és az önkormányzat összefogására kitűnő példa a környezetvédelmi nap. A nyugdíjas klub, a Sportegyesület és az önkormányzati képviselők már évek óta együtt szépítik a falut.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A helyi 2-3 nagyobb vállalkozás kiemelten támogatja az önkormányzat által szervezett programokat, elsősorban a falunapot és az idősek napját. Az egyéni vállalkozóink tombola tárgyak felajánlásával járulnak hozzá báljaink megrendezéséhez.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. Módszere a HEP fórum összehívása, valamint az online kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd program tervezet véleményezésére koncentrálódott.

b) az *a)* pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

A tervezet az Önkormányzat honlapján, www.tolmacs.hu közzétételre kerül, így állampolgárok is véleményt mondhattak. A honlapon az elfogadott dokumentum hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőség folyamatokat, intézkedéseket megismerik és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Az intézkedési terv a megjelölt hátrányos helyzetű csoportokra irányul, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedésekkel valósul meg. Az intézkedési terv olyan beavatkozásokat fogalmaz meg, amelyek a helyzetértékelésben felvetett problémákra nyújtanak megoldást.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	**fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel**
Romák és/vagy mélyszegény-ségben élők	A regisztrált munkanélküliek körében magas a tartós munkanélküliek száma.	Kapcsolattartás a munkaügyi kirendeltséggel, álláshirdetések elhelyezése a honlapon és hirdetőtáblán, tájékoztatás felnőttképzési lehetőségekről.
	A nyilvántartott álláskeresők több mint 30%-a csak 8. általános iskolai végzettséggel rendelkezik.	1.Tájékoztatás (honlap, hirdetőtábla) a felnőttoktatási lehetőségekről, közmunkaprogramról. 2.Közmunkaprogram folytatása, bevonásuk a közmunkaprogramba.
	A szociális ellátásokat igénylők száma folyamatosan csökken.	Tájékoztatás az igénybevehető támogatásokról és az igénybevétel feltételeiről.
Gyermekek	Az iskolai nyári szünet idejére a gyermekek felügyelete gondot okozhat a szülőknek.	Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése a Közösségi Ház bevonásával.
	A településünkön halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nem tartunk nyilván.	Szülők tájékoztatása a halmozottan hátrányos helyzetűvé nyilvánítás feltételeiről, a kedvezményekkel járó támogatásokról.
Idősek	A szociális étkeztetést igénybevevők száma csökken.	Az érintettek tájékoztatása a szociális támogatások igénylésének lehetőségéről. Személyes szóbeli tájékoztatás mellett honlapon, illetve a helyi újságban figyelem felhívás formájában évente.
	Az idősek számára nehézséget jelent hivatali ügyeik intézése.	Segítségnyújtás a hivatali ügyek intézésében, nyomtatványok beszerzésében.
	Az idősek között sok az egyedül élő.	A Nyugdíjasklub működésének, programjainak támogatása.

Nők	A női álláskeresők száma magasabb, mint a férfiaké.	Családbarát munkahelyek felkutatása, a munkavállalók és a munkáltatók egymásra találásának segítése.
	A rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő gyermekét vagy gyermekeit egyedül nevelők között magas a nők száma.	A kedvezmény lejárati határidejének figyelemmel kísérése, az érintettek tájékoztatása a szociális támogatások igénylésének lehetőségéről.
	A kisgyermekes anyukák sokszor magányosnak érzik magukat.	Heti rendszerességgel baba-mama klub működtetése.
Fogyatékkal élők	A településen fogyatékkal élők az egészségügyi szakrendelőbe, illetve a gyógyszertárba való eljutása nehézkes.	Segítségnyújtás a szakrendelőbe való eljutásban, illetve a gyógyszer kiváltásban.
	Az önkormányzat tulajdonában lévő járdák, terek akadálymentesítése nem 100 %-os.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése.

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint **intézkedés címe, megnevezése**	Az intézkedésbe bevont **aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst**
Romák és/vagy mélyszegény-ségben élők Romák és/vagy mélyszegény-ségben élők	Út a szakmai képzéshez	Közös Önkormányzati Hivatal ügyintézői Rétsági Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya **- polgármester**
	Közfoglalkoztatás szervezése a településen	Közös Önkormányzati Hivatal ügyintézői Rétsági Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya **- polgármester**
	Tájékoztatás az igénybe vehető szociális támogatásokról	Közös Önkormányzati Hivatal ügyintézői Család- és Gyermekjóléti Szolgálat **- jegyző**
Gyermekek	Szabadidős programok szervezése	Közösségi Ház **- polgármester**
	Szülők tájékoztatása az igénybe vehető gyermekvédelmi támogatásokról	Közös Önkormányzati Hivatal ügyintézői Család- és Gyermekjóléti Szolgálat **- jegyző**
Idősek	Tájékoztatás az idősek által igénybe vehető szociális támogatásokról	Közös Önkormányzati Hivatal ügyintézői Család- és Gyermekjóléti Szolgálat Házi segítségnyújtás ellátó gondozó **- jegyző**
	Segítségnyújtás a hivatali ügyek intézésében	Közös Önkormányzati Hivatal ügyintézői Közösségi Ház Házi segítségnyújtás ellátó gondozó **- polgármester**

	A Nyugdíjasklub működésének támogatása a kulturális és szabadidős programok szervezéséhez	Közösségi Ház **- polgármester**
Nők	Az álláskereső nők munkához való segítése	Közös Önkormányzati Hivatal ügyintézői Rétsági Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya **- polgármester**
	Elszegényedést megelőző program	Közös Önkormányzati Hivatal ügyintézői Család- és Gyermekjóléti Szolgálat **- jegyző**
	A kommunikáció színterének bővítése rendszeres baba-mama klub működtetésével	Közösségi Ház **- polgármester**
Fogyatékkal élők	A közlekedési akadályok leküzdésének segítése a falubusz segítségével	Közös Önkormányzati Hivatal ügyintézői **- polgármester**
	Akadálymentesítés folytatása	Tolmács Község Önkormányzat dolgozói Megbízott pályázatfigyelő partner **- polgármester**

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a nemzetiségek egyenlő elbánásban részesülnek.
Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők helyzetének megoldásában segítsünk.
Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek védelmét, egészséges fejlődését.
Folyamatosan odafigyelünk az idősek problémáira, támogatjuk őket.
Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a gyermekvállalás segítését.
Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők beilleszkedésére.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

1. számú melléklet

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intéz-kedés sorszá-ma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósítá-sának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Út a szakmai képzéshez	A regisztrált munkanélküliek körében magas a tartós munkanélküliek száma.	Növekedjen a szakmai képesítéssel rendelkezők száma.	1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról	Kapcsolattartás a munkaügyi kirendeltséggel, álláshirdetések elhelyezése a honlapon és hirdetőtáblán, tájékoztatás felnőttképzési lehetőségekről.	polgármester/ az általa megbízott személy	2019.12.31.	-munkanélküliek száma, megoszlása iskolai végzettség szerint - felnőttképzési programok száma	-humán: közös önkormányzati hivatal munkatársa - pénzügyi:- -technikai: számítástechnikai eszközök, internet	Folyamatos kapcsolattartás a területileg illetékes munkaügyi kirendeltséggel. Folyamatosan közzétett állás- és képzési hirdetések. Fenntarthatósága: 5 év.
2	Közfoglalkozta-tás szervezése a településen	A nyilvántartott álláskeresők több mint 30%-a csak 8. általános iskolai végzettséggel rendelkezik.	A munkanélküli-ek álláshoz jutásának segítése.	-Tolmács Község Önkormányzata költségvetési koncepciója	1.Tájékoztatás (honlap, hirdetőtábla) a felnőttoktatási lehetőségekről, közmunkaprogramról. 2.Közmunkaprogram folytatása, bevonásuk a közmunkaprogramba.	polgármester/ az általa megbízott személy	2019.12.31.	- munkanélküliek száma - közfoglalkoztatásban részt vevők száma - közfoglalkoztatási programok száma - elnyert támogatás összege	- humán: közös önkormányzati hivatal munkatársa - pénzügyi: támogatás összege - technikai: közfoglalkoztatáshoz szükséges technikai felszereltség	- Folyamatos kapcsolattartás a területileg illetékes munkaügyi kirendeltséggel a kiírt közfoglalkoztatási programok tekintetében. - Támogatási forrás rendelkezésre állása. - Technikai felszereltség megléte. Fenntarthatósága 5 év.
3	Tájékoztatás az igénybe vehető szociális támogatásokról	A szociális ellátásokat igénylők száma folyamatosan csökken.	A rászorultak minden segítséget megkapjanak,	- a szociális ellátásokról szóló 5/2009. (III.19.) önkormányzati	Tájékoztatás az igénybe vehető támogatásokról és az igénybevétel feltételeiről.	jegyző/ az általa megbízott személy	2019.12.31.	- a szociális ellátásokat igénybe vevők száma	- humán: közös önkormányzati hivatal munkatársa, családsegítő	Folyamatos együttműködés és tájékoztatás. Fenntarthatósága 5

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intéz-kedés sorszá-ma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósítá-sának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			hogy életszín-vonaluk és anyagi helyze-tük javuljon.	rendelet					- pénzügyi: - - technikai: számítástechnikai eszközök, honlap	év.
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	Szabadidős programok szervezése	Az iskolai nyári szünet idejére a gyermekek felügyelete gondot okozhat a szülőknek.	A gyermekek nyári felügyelete megoldódjon.	- IKSZT programterv	Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése a Közösségi Ház bevonásával.	polgármester/ az általa megbízott személy	2019.07.01.	- programok száma - résztvevők száma	- humán: közösségi ház munkatársa, - pénzügyi: programok megvalósításához pályázati forrás és önerő - technikai: játékok, sporteszközök	Önkormányzati döntés alapján folyamatosan fenntartható. Fenntarthatósága 5 év.
2	Szülők tájékoztatása az igénybe vehető gyermekvédelmi támogatásokról	A településünkön halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nem tartunk nyilván.	A szülők tájékozottsága megfelelő legyen az igénybe vehető gyermekvé-delmi támoga-tásokról.	- a helyi gyermekvédelmi ellátásokról szóló 7/2016. (VII.13.) önkormányzati rendelet	Szülők tájékoztatása hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetűvé nyilvánítás feltételeiről, a kedvezményekkel járó támogatásokról.	jegyző/ az általa megbízott személy	2019.07.01.	- a gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma - hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	- humán: közös önkormányzati hivatal munkatársa, családgondozó - pénzügyi: - - technikai: számítógép, papír, honlap	Folyamatos együttműködés és tájékoztatás. Fenntarthatósága 5 év.
III. A nők esélyegyenlősége										
1	Az álláskereső nők munkához való segítése	A női álláskeresők száma magasabb, mint a férfiaké.	A munkanélküli nők álláshoz jutásának segítése.	- Nők és Férfiak Társadalmi Esélyegyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia	Családbarát munkahelyek felkutatása, a munkavállalók és a munkáltatók egymásra találásának segítése.	jegyző/ az általa megbízott személy	2019.12.31.	- a munkanélküliek száma, megoszlása nem szerint - helyi állásbörzék száma	- humán: közös önkormányzati hivatal munkatársa - pénzügyi: - - technikai: számítástechnikai eszközök, internet	- Folyamatos kapcsolattartás a területileg illetékes munkaügyi kirendeltséggel, a lehetséges munkavállalókkal és munkáltatókkal. - Folyamatosan közzétett állás hirdetések. Fenntarthatósága 5 év.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intéz-kedés sorszá-ma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósítá-sának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
2	Elszegényedést megelőző program	A rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő gyermekét vagy gyermekeit egyedül nevelők között magas a nők száma.	Az egyedül élő szülők szociális helyzetének javítása.	- a helyi gyermekvédelmi ellátásokról szóló 7/2016. (VII.13.) önkormányzati rendelet - a szociális ellátásokról szóló 5/2009. (III.19.) önkormányzati rendelet	A kedvezmény lejárati határidejének figyelemmel kísérése, az érintettek tájékoztatása a szociális támogatások igénylésének lehetőségéről.	jegyző/ az általa megbízott személy	2019.12.31.	A rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma, ezen belül az egyedül élők aránya.	- humán: közös önkormányzati hivatal munkatársa - pénzügyi: támogatások összegének biztosítása költségvetés terhére - technikai: számítógép, papír, honlap	Önkormányzati döntés alapján folyamatosan fenntartható. Fenntarthatósága 5 év.
3	A kommunikáció színterének bővítése rendszeres baba-mama klub működtetésével	A kisgyermekes anyukák sokszor magányosnak érzik magukat.	A kisgyermekes anyukák ne érezzék magukat egyedül, problémáikat meg tudják másokkal is beszélni, segítsék egymást.	- IKSZT programterv	Heti rendszerességgel baba-mama klub működtetése.	polgármester/ az általa megbízott személy	2019.12.31.	- kisgyermekes szülők száma - résztvevők száma	- humán: közösségi ház munkatársa - pénzügyi: a terem rezsi költségei - technikai: terem biztosítása	Önkormányzati döntés alapján folyamatosan fenntartható. Fenntarthatósága 5 év.
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	Tájékoztatás az idősek által igénybe vehető szociális támogatásokról	A szociális étkeztetést igénybe vevők száma csökken.	A rászoruló idősek a szociális támogatásokat minél többen igénybe vegyék.	- a szociális ellátásokról szóló 5/2009. (III.19.) önkormányzati rendelet	Az érintettek tájékoztatása a szociális támogatások igénylésének lehetőségéről. Személyes szóbeli tájékoztatás mellett honlapon, illetve a helyi újságban figyelem felhívás formájában évente.	jegyző/ az általa megbízott személy	2020.12.31.	- időskorúak (65-x éves) száma - a szociális étkeztetést igénybevevők száma	- humán: közös önkormányzati hivatal munkatársa - pénzügyi: támogatások összegének biztosítása költségvetés terhére - technikai: számítógép, papír, honlap	Folyamatos tájékoztatás. Fenntarthatósága 5 év.
2	Segítségnyújtás a hivatali ügyek intézésében	Az idősek számára nehézséget jelent hivatali ügyeik intézése.	Az idősek mindennapi életének megkönnyí-	Idősügyi Nemzeti Stratégia	Segítségnyújtás a hivatali ügyek intézésében, nyomtatványok beszerzésében.	jegyző/ az általa megbízott személy	2020.12.31.	- időskorúak (65-x éves) száma - problémák száma - segítségnyújtások	- humán: közös önkormányzati hivatal munkatársa, - pénzügyi: -	Folyamatos segítségnyújtás és tájékoztatás. Fenntarthatósága 5

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intéz-kedés sorszá-ma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósítá-sának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			tése.					száma	- technikai: papír, számítógép, fénymásoló	év.
3	A Nyugdíjasklub működésének támogatása a kulturális és szabadidős programok szervezéséhez	Az idősek között sok az egyedül élő.	A magányosan élő idősek bevonása a közösségbe, magányérze-tük csökkentése.	-IKSZT programterv -Tolmács Község Önkormányzata költségvetési koncepciója	A Nyugdíjasklub működésének, programjainak támogatása.	polgármester/ az általa megbízott személy	2020.07.01.	- programok száma - résztvevők száma	- humán: közös önkormányzati hivatal munkatársa, közösségi ház munkatársa, nyugdíjasklub vezetősége - pénzügyi: programok támogatása, nyugdíjas-klub támogatása - technikai: terem biztosítása, utazáshoz jármű biztosítása	Önkormányzati döntés alapján a támogatás biztosításával folyamatosan fenntartható. Fenntarthatósága 5 év.
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	A közlekedési akadályok leküzdésének segítése a falubusz segítségével	A településen fogyatékkal élők az egészségügyi szakrendelőbe, illetve a gyógyszertárba való eljutása nehézkes.	A fogyatékkal élők az egészségügyi szakrendelőbe, illetve a gyógyszertárba eljussanak.	Európai fogyaté-kosságügyi straté-gia Uniós fogyaté-kossági stratégia Nemzeti Társadal-mi Felzárkóztatási Stratégia	Segítségnyújtás a szakrendelőbe való eljutásban, illetve a gyógyszer kiváltásban a falubusz igénybe vételével.	polgármester/ az általa megbízott személy	2019.12.31.	- fogyatékkal élők száma - segítségnyújtások száma	- humán: önkormányzat munkatársa - pénzügyi: üzemanyagköltség - technikai: falubusz biztosítása	Önkormányzati döntés alapján folyamatosan fenntartható. Fenntarthatósága 5 év.
2	Akadálymentesít és folytatása	Az önkormányzat tulajdonában lévő járdák, terek akadálymentesítése nem 100 %-os.	Az önkormányzat tulajdonában lévő járdák, tere teljes akadálymente-sítése.	- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről – Településfejlesz-tési koncepció	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése.	polgármester/ az általa megbízott személy	2021.12.31.	- akadálymentesítéssel nem rendelkező terek, járdák száma - akadálymentesítések száma	- humán: szakember és önkormányzati közfoglalkoztatottak - pénzügyi: költségvetési forrás az akadálymen-tesítés végrehajtásához - technikai: építő anya-gok, munkaeszközök	Önkormányzati döntés esetén az akadálymentesítés folyamatosan fenntartható. Fenntarthatósága 5 év.

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálását a program megvalósításában érintett partnerek együttműködése révén biztosítja.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:
- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségét a programot napirendre tűző képviselő-testületi ülés révén biztosítjuk.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is.

- A nyilvánosság folyamatos biztosítására az önkormányzat honlapja áll rendelkezésre, melynek révén tájékoztatjuk településen élőket a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.:

- Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
- Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerjék és kövessék a HEP-ben foglaltakat.
- Biztosítja, hogy az önkormányzat, és az intézményvezetők megkapják a HEP végrehajtásához szükséges felkészítést és segítséget.
- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt, vagy ennél korábbi időpontban elvégzett felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a beavatkozási terület felelőse bemutatja a képviselő-testületnek az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.
A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Tolmács község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Tolmács község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és …… számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:
1. számú melléklet Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési terve (HEP IT)

Tolmács, 2018. november

Hajnis Ferenc
polgármester

Tolmács Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Tolmács, 2018. november

Kiss Zsófia
intézményvezető
Tolmácsi Kisbagoly Óvoda

Tolmács, 2018. november

Uskert Krisztina
családsegítő
Nyugat-Nógrád Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

Tolmács, 2018. november

Jakus Szilvia
IKSZT vezető